

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Po sporazumu v tekstilni industriji

Tekstilna industrija v modernem smislu je v Sloveniji izredno razvita, saj zaposluje po statistiki Okrožnega urada nad 14.250 delavcev, v katerih pa so šteti tudi delavci v pletilni industriji in obrti. Število delavstva v tekstilni industriji v ožjem smislu lahko cenimo na 13.000 Sicer smo imeli že pred vojno znatno tekstilno industrijo, saj smo imeli tekstilne tvornice velikega obsega v Ljubljani (kasneje opuščene), v Trzinu, Litiji itd. Po vojni se dalj časa tekstilna industrija ni mogla razviti, naglo pa je začela naraščati od leta 1925, ko jo je začel graditi zlasti inozemski kapital. Tako so nastala tekstilna središča v Kranju in Mariboru, vsako z nad 4000 delavci, pojavile pa so se tekstilne industrije tudi drugod po deželi. Od leta 1927 pa do sredne leta 1936 je število zaposlenih delavcev v tekstilni industriji Slovenije naraslo od 6000 na nad 14.000 in je tako postala tekstilna industrija naša najvažnejša panoga, ki je po številu delavcev in prometu presegla celo doslej našo največjo industrijo: lesno.

Te številke in podatki nam jasno kažejo, kako velikega pomena je ureditev delovnih pogojev v naši tekstilni industriji. Se bolj nujno pa so klicale socialne razmere v tej stroki za ureditev. V medzemi in sploh delovnih pogojih so obstojale velike razlike med posameznimi podjetji. Nekatera podjetja so res plačevala dobro in nudila delavstvu razne ugodnosti, slabše pa so bile razmere v številnih drugih podjetjih. Zato je bilo nujno potrebno čimbolj izenačiti delovne pogoje. Kakor so bile na eni strani delavske zahteve upravičene, tako pa je bilo seveda jasno, da se z nezakonitimi sredstvi ne bo dalo doseči izboljšanja. Zato je posredni vmes banovinska oblast, ki je smoteno in mirno privedla do rešitve spora, ki je zadovoljil obe strani. To je pravilno pojmovanje naloge oblasti, ki so dolžne skrbeti za socialni mir in napredek v državi. Naša banovina je pokazala s svojim uspehim posredovanjem v velikem in težkem sporu pot tudi drugim banovinam.

Ne bomo se spuščali v podrobnosti novega sporazuma, želimo pa poudariti samo eno, da pomeni nova pogodba znatno izboljšanje položaja za tisoče delavstva v tej stroki. Poslo- dajalci pa morajo tudi pozdraviti novo pogodbo, ker bo prinesla socialni mir v njihova podjetja, zadovoljujoč upravičene zahteve delavstva. Po- leg tega pa morajo tudi upoštevati, da se bodo njih konkurenčni pogoji v mnogem izenačili in da se jim ne bo treba več boriti z umazano konkurenco, ki je tudi bolj socialno misleče podjetnike silila k zniževanju plač, katerega pa niso smatrali za najboljšo sredstvo v konkurenčnem boju.

Delavski prejemki v tekstilni industriji Slo- venije so bili že itak največji v vsej državi, pa se bodo sedaj še bolj zvišali. Sicer je uspelo delavstvu pridobiti si večje mezde tudi v neka- terih podjetjih izven Slovenije, vendar bo ostalo dejstvo, da so bile plače tekstilnega delav- stva v Sloveniji najvišje v vsej državi. Po stati- stiki delavskih zbornic so znašale na koncu tretjega četrtletja 1935 povprečne plače v tek- stilni industriji: v Sloveniji dnevno 24,94 Din, na področju novosadske delavske zbornice 22,31, na področju zagrebske zbornice 21,58, splitske 19,56, belgrajske 17,96 in sarajevske zbornice 16,36 Din. Vključ tako velikim razlikam v pla- čah je mogla doslej industrija v Sloveniji kon- kurirati industrijam izven Slovenije in se zato ni bati zmanjšanja njene konkurenčne sposob- nosti. Tako mnenje je tembolj upravičeno, ker postaja vsak dan večja potreba urediti delav- ske mezde tudi v drugih predelih države na višji višini kot doslej. Če znaša povprečna pla- ča tekstilnega delavca na področju sarajevske delavske zbornice samo 16,36 Din dnevno, po- tem je gotovo, da tako nizki plač ne moremo več trpeti v naši državi iz narodnih in socialnih razlogov. To pomeni, da delavstvo ne zasluži ni- ti za najnujnejšo obnovo življenjskih sil in da mora duhovno in telesno propadati. Tu je na- loga države, da poseže vmes in doseže za de- lavstvo izboljšanje delovnih pogojev, kar se bo dalo urediti z zakonitimi uredbe o minimal- nih plačah. Za to uredbo ima minister za so- cialno politiko in narodno zdravje (tudi na- rodno zdravje je odvisno od višine delavskih plač!) pooblastilo v letošnjem finančnem zakonu in izdelan je že tudi osnutek take uredbe. Za uvedbo minimalnih mezd se je izrekla tudi Centralna industrijskih korporacij na svojem ne- danjem zborovanju na Bledu in prav redki so industrijci, ki ne uvidevajo potrebe zakonske ureditve mezd v naši državi. Potem se bodo tudi izenačili konkurenčni pogoji za vso našo industrijo in tudi nivo delavstva se bo v izven- slovenskih pokrajinah dvignil.

V današnjih časih številna mezdna gibanja pa nam kažejo, še eno: gospodarska konjunktura se v splošnem boljša, če izvajamo nekatere panoge, ki trpe radi negospodarskih razlogov kot n. pr. sankcije, neurejenost plačilnega pro- meta z nekaterimi državami itd. Zato je tudi delavstvu lažje izvajevati si izboljšanje, ker se vidi pač, da se je tudi podjetniški dobiček začel večati s povečevanjem prometa. V takih razmerah so mezdna gibanja delavstva veliko bolj uspešna kot so pa bila še pred nedavnim. Če je kriza tiščala vse gospodarstvo k tlom. Uspešna pa so tudi delavska gibanja zato, ker se lahko poslužuje delavstvo vseh zakonitih sredstev za izboljšanje svojih razmer in ne preti danes več vsakemu delavskemu gibanju etrahovalni bič, kot je to bilo pod prejšnjimi režimi. Zato mora tudi danes delavstvo uvideti, da se da z zakonitimi sredstvi doseči več kot pa s sredstvi, katere predpisujejo delavstvu go- tovi ljudje, ki hočejo imeti nezakonita gibanja vsepovedno, samo da je delavstvo v stalnem boju in da pozabi na njih prave namene, pa tudi kaj kmalu na cilje, za katere se samo bori. Razu- mevno gibanja v podjetjih, kjer so nevezdržne razmere, toda nerazumljiva so nam gibanja za nove izredne pogoje v podjetjih, ki so marsi- kdaj vzor socialnega postopanja z delavci.

Za čem gre Litvinov: Onemogočenje sporazuma zapadnih velesil

Varšava, 24. septembra. Tukaj z veliko požor- nostjo sledijo komentarjem, ki se slišijo po evrop- skih prestolnicah o položaju, ki je nastal po sklepu Zveze narodov, ki omogoča abesinski delegaciji, da še nadalje kot zastopnica polnopravnega čla- na Zveze prisostvuje njenim sejem. Čudijo se, da si ti komentariji tako zelo medseboj nasprotujejo. Eni in sicer tisti, ki dolžijo sovjetsko Rusi- jo, da je to povzročila, so popolnoma pesimi- stični in menijo, da je hotela Rusija na ta način preprečiti sporazum med evropskimi velesilami za ureditev evropskega položaja brez Rusije, ker je čisto jasno, da sedaj do lokarnske konference ne bo prišlo, ker bo Italija sedaj vsako medna- rodno sodelovanje bojkotirala. Drugi pa so mne- nja, da stvar ni tako tragična, ampak da so Fran- cija, Anglija in Rusija sporazumno izvale sklep, da naj abesinska delegacija ostane na zasedanju ZN, zato da ne bi zadeva prišla pred haško raz- sodišče, ki bi utegnilo končnoveljavno razsoditi, da Abesinija je in ostane članica ženevskega areopaga. Velesile se bodo za kulisami pogajale dalje in rešile tudi abesinsko vprašanje tako, ka- kor je prav, namreč v prilogi Italije, tako, da bo lokarnska konferenca omogočena.

Moskva se boji, da je ne bi Francija „izdala“ Skrb za Španijo

V poljskih diplomatskih krogih pravijo, da je treba počakati, dokler bo mogoče to zakulisno igro odgonetati, so pa mnenja, da je presene- tilnega rezultata ženevskih posvetovanj glede pri- znanja abesinske delegacije v resnici kriva neka napetost, ki je v zadnjem času nastala med Fran- cijo in Rusijo in da je namen manevrov g. Litvi- nova v Ženevi ta, da bi Francijo prisilil do tes- nejšega sodelovanja s sovjetsko Rusijo, ker gre politika Moskve sprito bližajoče se druge kon- ference v Locarnu za tem, da ne bi računa za zopetno zblizanje med Francijo na eni in Italijo ter Nemčijo na drugi strani plačala sovjetska Ru- sija. To je edino pravilna razlaga dogodka v Že- nevi. Rusijo, ki se je zelo angažirala v španski zadevi in hoče na vsak način izsiliti aktivno po- poro Francije sovjetski republiki tovariši Cabal- lera, sta podpirala v Ženevi neoficielni član fran- coske delegacije Jouhaux in podpredsednik zuna- nje-političnega odseka francoske zbornice Grun- bach, ki kontrolirata zunanjo ministrstvo Delbosa. Litvinovu pa je tudi na tem, da bi po taki rešitvi abesinske zadeve ustvaril precedenčni slučaj,

Nevezdržno naprej proti Madridu Azana odstopil? — Vlada se že pripravlja na beg

London, 24. sept. b. »Times« poročajo, da uporniki na fronti pri Talaveri dokaj naglo na- predujejo. Koloni polkovnika Yaguea se je po- srečilo zasedi predmestje Toledo, kjer se še vedno vodijo zelo krvave borbe na nož. Milični dajoje sicer žilav odpor, toda vse kaže, da bodo njihove žrtve in prizadevanja, da obdržijo bojno črto, ki so jo v naglici ustvarili z izkopavanjem manjših rovov ter s peskom napolnjenimi vre- čami, zaman. Yague razpolaga z elitnimi četami španske tuje legije, ki ne poznajo nobenih ovir in grede naprej, ne oziraje se na številne žrtve, ki jih imajo na svojem pohodu.

»Times« pravi nadalje, da zmaga ene ali druge strani v Španiji še ne pomeni pomiritev no- tranje-političnega življenja. Na vsak način pa bi bil že skrajen čas, da se španska meščanska vojna humanizira.

Madrid, 24. sept. c. Radiopostaja v Sevilji po- roča, da je Azana odstopil in da sedaj posle pre- sednika republike opravlja predsednik parlamen- ta Martinez Barrio.

Pariz, 24. sept. b. Tukajšnji tisk je prepričan, da se bo nacionalističnim četam posrečilo popol- noma obkoliti Madrid. Jasno je tudi to, da špan- ski uporniki Madrida ne bodo niti bombardirali, niti ga ne bodo naskakovali, temveč ga bodo z la- koto prisilili, da se uda. Potrjujejo se vesti, da se je madridska vlada preselila v Valencijo in da je prišla z selitvijo arhiva in zlatih rezerv. V Va- lenciji bo španska vlada vodila borbo na življenje in smrt.

Alkazarski heroji se še drže! Nacionalisti so že blizu

Burgos, 24. sept. c. Radio v Burgosu poroča, da so bele čete večeraj že prodrle v Toledo in se pretolke 500 m pred Alcazar. Nacionalistična le- tala so večkrat preletela Alcazar in metala živež junaškim kadetom v trdnjavi. Kadeti se vzle hu- dim izgubam še vedno srdito branijo in pričaku- jejo rešitve, ki prihaja vedno bližje. Po neki vesti so se rdeči miličniki iz Toledo že umaknili.

Nova ureditev mezdnih in drugih pogojev v tekstilni stroki, ki je nastala zlasti zaradi uspešnega posredovanja naše banovine, pa nam kaže tudi pot, da bo mogoče tudi ostala sporna vprašanja v socialnih odnosih urediti na miren način s posredovanjem pristojnih oblastev. Kaj- ti je še mnogo neresenih vprašanj v našem go- spodarskem in socialnem življenju, pri katerih rešitvi bo treba gledati na dvig nivoja plač in sploh življenjskih pogojev našega delavstva.

ako bi nekega dne kdo vstal in zahteval, da se iz Zveze narodov izključi delegat Španije, ki ima poverila madridske vlade. Javna tajnost je, da je španski zastopnik Del Vajo članom Zveze naro- dov dejanski položaj španske vlade naslikal v ve- liko bolj črni barvah, nego je bilo sporočeno v časopisih, in da se je z Litvinovim dogovoril, da bosta skušala špansko vprašanje sploh poriniti v ospredje ženevskega zasedanja, da bi se usvla- rila v Zvezi nekaka ljudska fronta držav, ki bi se postavile na stran Španije in preprečile zmago španskih nacionalistov s pomočjo Italije in Nemčije, ki ju želi sovjetska Rusija čim bolj osa- militi in kompromitirati. Ker se Francija in Anglija nevarne igre zelo bojita in se ne moreta od- ločiti zanjo, je treba uspešno intrigo Litvinova, ki je pomagal Abesiniji v Ženevi do zmage, smatrati kot maščevanje in pritisk ob enem na Francijo, pri čemer je Litvinov spretno izrabil naravne sim- patije in čisto upravičeno stališče malih držav, ki se v skrbi za svoj lasten položaj upirajo izklju- čitvi Abesinije, ki je bila od Italije po krivici na- padena in bi se ji zgodila še večja krivica, če bi jo ZN sedaj še iz svoje srede izključila.

Blum se je v resnici začel od Rusije nekoliko odmikati

Nezaupanje sovjetske Rusije do Francije, ki je narekovalo Litvinovu njegovo največje po- litiko torpediranje Blumovih namenov, ima svoj izvor v tem, da se je Blum v svojem nedavnem razgovoru z Edenom odrekel zahtevi, da bi se na konferenco za ureditev zapada povabil tudi za- stopnik sovjetske Rusije. Rusija se boji, da se ni francoska vlada pod vplivom zmernih in desnih elementov v svoji ljubezni do Rusije morebiti že ohladila. In v tem sumu jo potrjuje dejstvo, da še do danes ni prišlo do tako zelo nujnih pogajanj med francoskim in ruskim generalnim štabom. To je pa zelo resna zadeva. Kajti tako Češkoslo- vaška kakor Rumunija ne moreta začeti z Rusijo pogajanj o medsebojni vojaški pomoči, če bi kdo eno izmed teh treh držav napadel, preje, dok- ler se Francija ne obveže za pomoč od svoje strani in odpošle člane svojega generalnega šta- ba v Moskvo oziroma v Prago in v Bukarešto. Toda Francija se zalo že ne more in ne mara od- ločiti, dokler se ne sešane locarnska konferenca, na kateri se bo videlo, ali je mogoče spo- razum med Francijo in Nemčijo, ki bi osvobodil Francijo tistih velikih skrbi, ki so jo bile nagnale v naročje Rusije. Na vsak način je

vlada gospoda Bluma prišla do prepričanja, da jo zveza z Rusijo prehudo obremenjuje in ji ze- lo otežuje zblizanje z Nemčijo in z Italijo ter kri- je v sebi nevarnost, da ne bi se v Evropi stvorili dve sovražni skupini držav, kar bi pomenilo ravn- no nasprotje tega, kar Francija želi in kar tudi sovjetska Rusija (ki pa igra v tem oziru čisto bi- zantinsko politiko) slovesno označuje kot cilj svo- je politike, namreč: udržitve miru v Evropi.

Ali sporazum med vsemi za- padnimi velesilami, ali pa po- litika pod vodstvom Moskve

Vidimo torej, da je pesimistična presoja do- godka v Ženevi bolj blizu resnici, nego optimi- zem, češ da se bo za kulisami vendarle dosegla izključitev abesinske delegacije na tak način, da bi se ne kršilo nobeno načelo Zveze narodov. Taka politika bo težko uspeła, ker je treba izbi- rati med dvema možnostima: popoln in od- krit sporazum med Anglijo, Francijo, Italijo in Nemčijo, kar je mogoče doseči samo z izključitvijo Abesinije, kar bo na vsak način pomenilo dejansko temeljno kršitev pakta Zveze narodov, naj se ovije v še tako zavito obli- ko — ali pa politiko pod vodstvom sovjetske Rusije, ki pa pomeni rešitev, o kateri ni v Parizu ne dvomijo več, da mora nuj- no privedi do nove svetovne katastrofe. Evropska diplomacija je zašla v položaj, iz katerega v res- nici ni več nobenega izhoda, ako se ne odločijo vse velike sile brez izjeme, tako zapad kakor vzhod, za posčno skupno sodelovanje, na kar pa more misliti danes samo popoln sanjač.

Treba je poleg tega vedeti tudi, da sta proti pretresni zvezi s sovjetsko Rusijo zlasti francoski vojni minister Daladier, kakor gospodarski minister Spinasse in trgovinski minister Bas- tid, ki siliho na to, da bi se Evropa po blazni dobi oboroževanja začela zopet razoroževati in delati na gospodarskem sodelovanju, o katerem se francoski ministri že menili z dr. Schachtom, ko je bil v Parizu. Toda tej po- litiki mečejo pod noge polena prenapetosti iz le- vega tabora, ki menijo, da ni danes na svetu ni- česar bolj važnega, kakor sveta vojska zopet fa- šizem.

Vlada Leona Bluma zopet drugega mnenja?

Pariz, 24. septembra. b. Vladni tisk se mnogo bavi z večerajšnjimi sklepi v Ženevi in s posledica- mi, ki bi mogle nastati posebno z ozirom na lokarn- sko konferenco, kakor tudi z ozirom na stališče Italije do Zveze narodov. Vladni tisk ni tako raz- očaran, kakor opozicijski, in »L'Oeuvre« trdi, da je zopet prišel čas, ko je treba organizirati pakt v okviru Zveze narodov, na katerem je celi dve leti dela Paul Boncour. »Petit Parisien« ugotavlja, da se je večeraj videlo, da obstaja še vedno ena Ev- ropa in ena Zveza narodov ter eno mednarodno pravo. Le od nas je odvisno, da uredimo odnose tako, da bodo odgovarjali zahtevam vseh. Nikdar Francija ne more biti oslajljena, kadar triumfira pravica. Ne smemo biti žalostni. Nasprotno, mi moramo biti veseli, da je v Ženevi po dolgem času zopet zavladal Briandov duh. »Populaire« misli, da je Zveza narodov končala tam, kjer bi morala prav za prav začeti: Zveza narodov ne bo nikdar kapi- tulirala pred Mussolinijevim fait accompli.

V Angliji pa narobe

London, 24. septembra. b. Jutranji londonski list skoraj soglasno trdi, da je izid večerajšnega glasovanja v Zvezi narodov poraz, ki ga Velika Britanija z izjemo abesinske vojne same, po sve- totni vojni še ni doživela. Poraz je tem težji, ker ga je doživela pred institucijo, za katero se je Ve- lika Britanija sama najbolj zavzemala. Jutranje lon- donsko časopisje ne izključuje možnosti, da bo britanska vlada po večerajšnjih dogodkih temeljito spremenila svoje stališče do Zveze narodov. Temu porazu bo sledil bržkone še drugi, t. j. lokarnska konferenca, za sklicanje katere si je Anglija zelo prizadevala, ki pa se sedaj bržkone ne bo sestala. Italija bo bržkone izvajala konsekvence zaradi tak- šnega stališča v Ženevi in bo sploh odpovedala svoje sodelovanje na lokarnski konferenci, zaradi česar bi bili tudi v slučaju, da se konferenca seste- ne, vsi njeni sklepi iluzorni.

Italija bo bržčas iz ZN izstopila

Rim, 24. septembra. b. 10. oktobra bo seja vlade, na kateri se bo odločilo, ali ostane Italija še naprej v Zvezi narodov ali ne. V slučaju izstopa iz ZN to še ne pomeni, da bi se hotela Italija pri- družiti ali ustvariti kakšen blok. Italija je prepri- čana, da bo lahko tudi izven okvira Zveze naro- dov prav tako služila interesu miru, kakor je slu- žila v njem.

Dogovor z Italijo

Rim, 24. sept. AA. Večraj, v sredo, 23. sept. ob 20.30 so se končala trgovinska pogajanja med našo vlado in Italijo v palači Chigi. Mislijo, da bo novi trgovinski dogovor podpisan v soboto, dne 26. sept. Namesto tromesečnega provizorija, ki so ga prvotno nameravali, so sklenili dogovor na šest mesecev, ki se lahko tiho podaljša do klenitve de- finitivne pogodbe. Dogovor določa kontingente za jugoslovansko živino in živinske izdelke, za les in za več drugega jugoslovanskega blaga. Reči se sme, da je dogovor tako po svojih pogojih, kakor po kontingentih ugoden za bodočo trgovino. Do- govor obsega tudi ureditev plačilnega prometa, način likvidacije jugoslovanskih klirinskih terja- tev in ureditev rednega trgovinskega prometa.

Velik uspeh Jugoslavije v Ženevi

Ženeva, 24. septembra. c. Danes je bilo v Ženevi nekoliko bolj mirno. Edino neugodje je povabil k sebi častnike in jim povedal, kako je vesel, da je Zveza narodov našla pot resnice in pravice.

V novi palači Zveze narodov je zasedala samo prva komisija, ki je pod predsedstvom Limburga razpravljala o reformah v svetu ZN. Govorilo se je o tem, da naj se zveža število članov sveta na 14 oziroma 15. Norveški delegat je vstal proti temu, češ, da svet ne sme biti skoraj tako širok, kakor je skupščina sama. Napadel je tudi južnoameriške države, ki imajo v svetu kar tri zastopnike. Ker tudi v tej komisiji ni bilo soglasnosti, je bilo sklenjeno, da se bo o reformi sveta govorilo v jeseni leta 1937. Pač pa je komisija sklenila, da se število članov zveže od 9 na 11, in sicer dobijo mesto v svetu najbrž Latvija ali Grčija in pa Kitajska.

Popoldne je neugodje sprejel še častnikarje in jim povedal, da je Zvezi narodov zelo hvalečen za njeno podporo abesinskemu narodu. Zahvaljuje se vsem, ki so pri tej delitvi pravice abesinskemu narodu sodelovali. Tako je zmagoval načelo, da se ne sme priznati tisto, kar si je kdo s silo prisvojil.

Ženeva, 24. sept. AA. Nocoj se je skupščina ZN sestala na plenarno sejo, da izpolni predsedstvo z volitvami šestih podpredsednikov. Kakor je znano, so podpredsedniki obenem predsedniki

posameznih odborov. Izvolitve šestih podpredsednikov skupščine ZN da navzočim delegatom priložnost, da s svojim glasovanjem izkažejo simpatije tej ali oni državi, članici ZN.

Pri današnjem glasovanju je oddalo svoj glas 52 držav. En glas so razveljavili. Glasovi so se razdelili takole:

Vodja francoske delegacije Delbos 49 glasov, vodja britanske delegacije Eden 47 glasov, vodja jugoslovanske delegacije predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ki ga zastopa dr. Božidar Purić, poslanik v Parizu, 44 glasov, vodja kanadske delegacije Daldren 39 glasov, vodja sovjetske delegacije Litvinov 35 glasov in vodja italijanske delegacije 32 glasov. (Kakor znano, se italijanska delegacija sej ne udeležuje.)

Tako pride po teh volitvah Jugoslavija po številu glasov na tretje mesto, takoj za Francijo in Anglijo. Ta velik uspeh Jugoslavije je zbudil zelo veliko senzacijo v vseh mednarodnih krogih v Ženevi. Ti krogi nocoj poudarjajo, da zavzema Jugoslavija sedaj izreden položaj v svetu DN. Vsi ti krogi izrekajo priznanje modri mednarodni politiki jugoslovanske vlade, ki je dala velike dokaze o svoji volji na polju sodelovanja in mednarodne solidarnosti.

Francija utrjuje svoje zveze

**Blum, Delbos in Bastid pridejo v Belgrad
Cot pojde v Bukarešto**

Pariz, 24. sept. Hudo zapletajoči se mednarodni položaji sili Francijo, da utrjuje svoje stare zveze in, če mogoče, sklepa nove. To je v največjem interesu svetovnega mira, ki je zaradi čedalje večje napetosti med fašizmom in boljševizmom resno ogrožen. Vlada g. Bluma ne vzdržuje samo lojalnih zvez s sovjetsko Rusijo, ampak si tudi prizadeva, da bi se izboljšali njeni odnosi do Nemčije, pa da bi se Italija zopet priključila politiki sodelovanja zapadnih velisil. Zato se bo trgovinski minister Bastid v teku meseca oktobra podal v Belgrad, kjer hoče ugodno zaključiti pogajanja glede trgovinskih odnosov med Francijo in Jugoslavijo, pri čemer bo treba v prvi vrsti rešiti vprašanje klirina.

V zvezi s tem je tudi vest, da se mislita podati v Belgrad tudi ministrski predsednik Leon Blum sam in pa minister za zunanje zadeve Delbos, dočim bo letalski minister Cot obiskal Bukarešto, da se pogaja o dohavi francoskih letal za romunsko armado. V Pragi pa se že nahaja podtajnik za zunanje zadeve Vienot.

Zelo tesni so postali tudi odnosi Francoske do Poljske. Njuno gospodarsko sodelovanje bo prišlo zlasti do izraza pri zgraditvi železniške zveze iz Zgornje Šlezije do Gdinja na Vzhodnem morju. To gradbo financira francoski konzorcij, ki je svojas izdal v to svrhu prvo rano 400 milijonov frankov. Gradba se je potem zaradi ohladitve zvez med Parizom in Varšavo ustavila in se bo sedaj nadaljevala. V to svrhu je francoski konzorcij sedaj izdal drugo rano 300 milj. frankov.

Zelo prisrčen je bil tudi sestanek med fran-

coskim zunanjim ministrom Beekom in novim romunskim ministrom za zunanje zadeve Antonescuem v Ženevi. Iz Bukarešte bodo poslali v Varšavo delegacijo desetih generalov in mnogih častnikov generalnega štaba, da se obnovi in izpolni vojaško sodelovanje med obema državama.

Med Poljsko in ČSR še ni razčiščenja

Nerazčiščen pa so še vedno odnosi med Varšavo in Prago. Delbos je v Ženevi izjavil, da po razgovorih z generalom Rydz-Smiglyem in češkim poslanikom v Parizu Ouskim upa, da bo prišlo zopet do stalnega prijateljstva med Poljsko in Čehoslovako. Na Poljskem so pa glede tega slejkoprej rezervirani, samo »Gazeta Polska« je prinesla članek, v katerem pravi, da še vedno obstajajo različna mnenja med nekaterimi državami Male antante glede odnosov do sovjetske Rusije in da istotako obstoja velika razlika v gledanju na to vprašanje med Čehoslovako in Poljsko. Poljska goji najpristržnejše odnose do Romunije in Jugoslavije, kar pa se tiče Čehoslovake, je po mnenju tega lista (ki ga navajamo samo zaradi informacije), izboljšanje medsebojnih odnosov odvisno izključno le od Čehoslovake. (Temu je treba dodati, da pa je vlada v Pragi že opetovano izjavila, da je pripravljena lojalno in spozumno rešiti vsa sporna vprašanja s poljsko republiko, da pa leta na te pobude do sedaj še ni odgovorila.)

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 24. sept. m. Radi končne redakcije uredbe o kmetskih dolgovih se bo jutri dopoldne ob 9 sestala ponovno gospodarsko-financijski odbor ministrstva, ob 11 dopoldne pa bo seja ministrskega sveta, nakar se bo objavilo končno besedilo uredbe.

Po današnji seji ministrskega sveta je bil dan častnikarjem sledeči komunikat:

Danes je bila seja ministrskega sveta ob 17 do 20 pod predsedništvom ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinovića, na kateri je predsednik vlade podal poročilo o svojem potovanju v Romunijo in Čehoslovako. Razen tega je bilo rešenih na današnji seji še več drugih resornih zadev in sicer:

Knez namestnik zopet na Brdu

Bled, 24. septembra. AA. Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle, ki je bil tri dni na državnem posestvu v Belju, se je davi vrnil v gradič Brdo pri Kranju.

Minister Kreh v Prekmurju

Gornja Lendava, 24. septembra.

Na shodu JRZ, ki bo v nedeljo 27. septembra ob 11 dopoldne v Gornji Lendavi za severni del Prekmurja, bo govoril tudi minister dr. Miha Kreh.

Demisija zagrebskega župana

Zagreb, 24. septembra. b. Kakor se čuje, je podal mestni župan Rudolf Erber ostavko na svoj položaj. Posle mestnega župana opravlja sedaj podžupan Kaufmann. V zvezi s tem se omenja, da bo postal novi župan brčkove dr. Speveč, bivši komisar Prve hrvatske štedionice.

Uredba o učencih in pomočnikih

Belgrad, 24. septembra. AA. Na podlagi čl. 257 obrtnega zakona je minister za trgovino in industrijo spoznamo z ministrstvom za socialno politiko izdal uredbo o ureditvi razmerja med učenci in pomočniki v trgovinah, obrtnih in delavnicah. Nova uredba določa točno število zaposlenih učencev za posamezne trgovine in obrti, ter je že v veljavi.

Visoka šola za telesno vzgojo

Belgrad, 24. septembra. m. V ministrstvu za telesno vzgojo naroda se vrše pripravljajna dela za reorganizacijo tega ministrstva, v katerem bodo ustanovljeni posebni odbori in postavljeni novi referenti tako, da bodo lahko sledili z večjo pažnjo vsem športnim prireditvam, vsaj bolj kot do sedaj. Radi bodo povečali število strokovnih referentov za vse panoge športa. Za te referente bo ministrstvo za telesno vzgojo postavljalo ljudi, ki imajo potrebno kvalifikacijo in ki so končali v inozemstvu visoko šolo za telesno vzgojo. Prav tako se v ministrstvu resno dela na tem, da se odpre visoka šola za telesno vzgojo. V tem pogledu so izvršena že vsa pripravljajna dela, samo finančna stran dela še teže. Ministrstvo za telesno vzgojo dela tudi v tem, da se doseže znižanje taks za 50% za vse športne prireditve.

Japonci se izkrcali v Šanghaju

Sanghaj, 24. sept. Tg. Ker je bil v Šanghaju ubit japonski mornar, je japonska mornarica pod poveljstvom admirala Kondo ponovo zasledila Hongku in si tako dejansko prisvojila oblast mednarodne mornariške policije. Istočasno so japonske čete zasedle velik del Capeja, ki se nahaja na kitajskem področju ter ves zahodni del železnice Sanghaj-Vusung. Japonski mornarji so aretirali 21 letnega Čang Vung Vuja in še dve drugi sumljivi osebi takoj po umoru japonskega policijskega uradnika. Vse japonske šole so bile zaprte, ker so se v njih naselili japonski mornarji takoj po svojem prihodu v pokrajino. Ti japonski mornarji so bili že na poti v Hankow, kjer je bil umorjen japonski konzularni uradnik. Vse predstave na Japonskem so odpovedane. Japonske strokovne organizacije so sprejele resolucijo, v kateri energično zahtevajo takojšnje pošiljanje vojnih ladij, ki naj zavarujejo življenje in premoženje japonskih državljanov.

Sanghaj, 24. sept. Tg. Japonski streli se zasedli postojanke na kitajskem področju, ki meji na mednarodne koncesije.

Gospodarska katastrofa v Rusiji

Moskva, 24. septembra. b. »Izvestija«, uradni organ moskovske vlade, objavlja senzacionalne podatke o stanju letošnje jesenske žetve v sovjetski Rusiji. Ti podatki so v uradnih in gospodarskih krogih napravili zelo porazen vtis in se pričakuje zaradi tega tudi huda reakcija.

List poroča, da so jesenska dela na polju tako zastala, da se pričakuje, da bo preje zapadel sneg, nego bo mogoče spraviti vse pridelek pod streho. Posledice tega zastaja bodo katastrofalne. Na jugu Volge, kjer je zemlja zelo plodna, je pospravljeno komaj 6 do 10 odstotkov letošnjega pridelka. Že v preteklem letu so bile v tem okraju zaradi zastaja velikanske izgube, letos pa bodo še večje. S tem je ogrožen ves vladni načrt, ki je bil na papirju zelo lep in mnogo obetajoč. List obtožuje kolhoze, da se ne poslužujejo strojev in da raje

Tokio, 24. sept. AA. Japonska vlada name-rava zahtevati od Kitajske naj ustanovi iz petih severnokitajskih pokrajin posebno državo.

Tokio, 24. sept. AA. DNB: Japonska vlada je zapovedala svojemu veleposlaniku v Nankingu, da naj ne zapusti Nankinga, vendar pa naj do nadaljnjega prekrine vsa pogajanja s kitajskim zunanjim ministrom. Veleposlanik naj stopi v stik samo z maršalom Čangkašekom, kateremu naj razloži resnost položaja.

Tokio, 24. sept. AA. (Havas) Japonska vlada je pozvala vse svoje državljane, živče na Kitajskem, da zapuste svoja dosedanja bivališča in se vrnejo na Japonsko.

Tokio, 24. sept. AA. (Havas) Tukaj smatrajo položaj za zelo resen. Pravijo, da je admiral Nagano na sponožni konferenci izjavil: »Minili so časi razgovorov in konfereniranja. Napočila je ura, ko se sme govoriti samo o odločilni akciji.«

Nanking, 24. sept. AA. Reuter: Kitajski politični krogi gledajo zelo pesimistično na razvoj dogodkov v Sanghaju. Prevladuje prepričanje, da bo v odnosih med Kitajsko in Japonsko nastopil zelo kritičen preobrat.

dela s starim poljskim orodjem, zaradi česar ne morejo doseči tega, kar bi se moralo doseči s stroji, ki so stali mnogo denarja in ki od njih nima nihče ničesar. List zahteva zaradi tega resne ukrepe proti kolhozom, na katere so se polagale največje nade.

»Izvestija« pa prinašajo tudi porazne podatke o žetvi bombaža v Uzbekistanu. List trdi, da je še vse na poljih in da je komaj en odstotek vsega pridelka shranjenega. Tudi tukaj je padel ves načrt v vodo in skladišča bodo brčkove ostala prazna, ker ne bo nič več mogoče pospraviti žetve. Bombaž se je napolnih že pričel kvariti, zaradi česar bo država trpela ogromno škodo. List pravi, da je na bombažnih plantažah v Uzbekistanu majkalo samo prave organizacije.

Anglija ne odneha

London, 24. septembra. b. Prvi lord admiraltete sir Hoare bo prebral te dni na kongresu konservativne stranke poročilo o problemu državne obrambe. Sir Hoare bo energično zastopal stališče, da mora Anglija nadaljevati z vsemi sredstvi na to, da okrepi svojo državno obrambo.

Rim, 24. septembra. b. Vsi italijanski listi poročajo, da bo v petek, 25. t. m. odstopal iz Londona državni tajnik v letalskem ministrstvu sir

Sassaon, ki bo pregledal britansko letalstvo in letalsko središče v Egiptu, Sudanu in Keniji. Njegovo nenadno potovanje in inspekcija letalskih sil v Afriki je povzročilo v italijanskih političnih in vojaških krogih vznemirjenje. Italijanski listi so mnenja, da je njegovo potovanje v zvezi z ustanovitvijo novih letalskih središč, ki imajo predvsem namen obkrožiti italijansko posest v Afriki.

Domači odmevi

Prerok Žika Balugdžić

Žika Balugdžić, bivši jugoslovanski poslanik v Berlinu, sedaj priložnostni uvodničar »Politike«, v svojih političnih člankih rad napoveduje razvoj političnih razmer tudi za bodočnost in se pri tem tudi rad uteje. O tej njegovi sposobnosti je zapisala belgrajska »Samouprava«: »Pri opazovanju revolucije in notranjega čiščenja v Stalinovi Rusiji je izrazil nekatere misli, ki naj bi zvenele kakor neke vrste prerokovanja. Toda mi zelo dobro vemo, kako slab prerok je gosp. Balugdžić, saj se še danes spominjamo njegovih prerokovanj, ko je bil še poslanik v Rimu, pa je prerokoval, da se fašistični režim ne bo dolgo držal, še eno ali dve leti ne. Ko je bil poslanik v Berlinu in se je z vso močjo pojavil Hitlerjev pokret, ki je Hitlerja pripeljal celo do oblasti, se gosp. Balugdžić zopet ni mogel premagati v svojem prerokovanju. Tedaj je govoril, da se ta režim ne bo držal niti mesec dni ali kvečjemu dva in da bo najdlje v treh mesecih padel in pod razvalinami pokopal vsa osebno slavo »führerja« nacional-socialistov. Zanesen od teh prerokih vizij, je gosp. Balugdžić branil Irun, toda branil ga je iz Belgrada, iz mirnega ozračja, odkoder je lahko braniti še mnogo težje stvari. Toda Irun je medtem padel in sedaj je treba braniti ostanek španskega ozemlja. Upamo, da bo stari borec tudi v tem slučaju v duhu s tistimi, ki se bore na barikadah, kakor je bil vedno v duhu za vsak levičarski pokret, čeprav se je vedno izogibal, menda iz skromnosti, da bi se sam vpletel v to, ker je lažje želeli uspeh »delavskemu razredu« iz razkošnega salona, kakor pa sam iti na barikade.«

Politična načela Dragoljuba Jovanovića

»Samouprava« poroča o zanimivem dogodku z agitacijskega potovanja Dragoljuba Jovanovića. »Zbralo se je okrog dr. Dragoljuba Jovanovića nekaj ljudi. Pripoveduje jim o vsem, samo ne tega, kar je res. »Borim se«, pravi gosp. Dragoljub, »da bi železniška vozovnica od Pirota do Belgrada stala toliko kakor od Pirota do Bele Palanke, da bi se za eno jajce dobilo zavitek »Drave«... in tako dalje. Ko so se že mnogi razšli in je ostala samo njegova najbližja okolica, samo nekoliko njegovih pristavev, ga nekdo vpraša: Lepo je, kar ste nam povedali, gosp. Dragoljub, toda kako pa vi mislite, da bi to izvedli, kadar bi prišli do oblasti? In Dragoljub je odkritosrečno odgovoril: »Ako povemo ljudstvu samo resnico, nikdar ne bi šlo z nami! Mi moramo biti dobri demagogi, ko pridemo do oblasti, potem bo pa lahko, vse to se pozabi!«

Natančnost tudi v »Koaliciji«

Ob smrti Svetozarja Pribičevića piše belgrajski tisk brez razlike o Hrvatsko-srbski koaliciji kot o Srbsko-hrvatski koaliciji. Pa tudi ob drugih prilikah, kadar belgrajski tisk piše o Hrvatsko-srbski koaliciji, se vedno govori »Srbsko-hrvatska koalicija«. Ker pa je splošno znano, da je bila pred vojno na Hrvatskem Hrvatsko-srbska koalicija, ne pa Srbsko-hrvatska, je čudno, da belgrajski tisk stalno netočno piše Srbsko-hrvatska koalicija. Če že ne zaradi drugega, bi moral zaradi zgodovinske resnice tudi belgrajski tisk pisati tako, kakor je bilo, namreč Hrvatsko-srbska koalicija. — Tako »Obzor« o premetavanju zgodovinskih imen po belgrajskem tisku.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno oblačno, nekoliko padavin in milo. V vzhodnih Alpah je jasno in toplo.

Zagrebska vremenska napoved: Pričakovati je poblebljenja. Vetrovno prehodne nevihte.

Sprejeti med planince

V Sarajevu je bil XII. kongres planinskih društev. Na tem kongresu je bilo v zvezo planinskih društev sprejeto tudi društvo »Prijatelj prirode«. »Prijatelj prirode« je društvo, ki ga zagovarjajo marksistični listi. To zagovarjanje daje najboljšo izpričevalo, kam je društvo usmerjeno. Pred nekaj leti pa je bilo planinsko društvo »Bratstvo«, ki ga je ustanovilo nekaj mladeničev v Zagrebu, odbito in ni bilo sprejeto v zvezo, niso mu bile priznane ugodnosti, ki jih uživajo planinska društva. (»Mlada Hrvatska«.)

Angleški delavski vodja proti ljudski fronti

London, 24. septembra. AA. Reuter: Vodja delavske opozicije major Atlee je imel včeraj velik govor v Blackwarnu. Med drugim je rekel, da niti za skupno fronto, niti za ljudsko fronto. Odklanja fronte na drugih podlagah, razen na podlagah socializma. Demokratski socializem je edino sredstvo proti fašizmu. Meni, da bo ves svet sledil vzgledu Skandinavije, ki je pokazala vsemu svetu, kako je treba soditi o politiki.

Proti komunizmu v Belgiji

Bruselj, 24. septembra. AA. Policija je uvedla energično akcijo v vsej Belgiji proti ekstremnim elementom. V Liegeu je našla veliko skladišče orožja pri nekih delavcih, zaposlenih v tamkajšnji veliki avtomobilski garaži. Odkrili so 30 strojníc in 3000 nabojev.

Beg zlata iz Francije se nadaljuje

Pariz, 24. septembra. b. Danes je z »Berengario« odšlo v Ameriko zopet 30 milijonov frankov zlata. Včeraj pa je odšlo z ladjo »Normandie« 600 milj. franc. frankov zlata. Zadnje dni je Francoska banka izgubila 1 milijardo 800 milj. frankov zlata.

Titulescu znatno boljši

St. Moritz, 24. novembra. AA. Havas: Zdravje Titulesca se počasi boljša. Bolnik je včeraj lahko použil nekoliko kurje juhe, jogurta, telečjih jetre, sesekanega kurjega mesa in marmelade. Zdravniki so izdali tole poročilo: Proces obnavljanja krvi se nadaljuje. Splošno stanje je zadovoljivo.

Lepo, če bo res...

Ženeva, 24. septembra. AA. Danes se je končalo zasedanje mednarodne konference za uporabo radija v službi miru. Konferenca je sprejela načrt dogovora, ki ima namen onemogočiti sleherni uporabo radija v namene, ki bi nasprotovali dobremu razmerju in vzajemnemu razumevanju med narodi.

Drobne vesti

Innsbruck, 24. sept. b. V Innsbruck je prispeła Adelajda Habsburška. Na postaji jo je čakal nadvojvoda Evgen ter predstavniki avstrijskih civilnih in vojnih oblasti z oddekom vojske. Ko je vlak privozil v postajo, je godba zaigrala staro avstrijsko himno.

London, 24. sept. b. »Daily Express« je sprožil anketo med svojimi čitatelji, kakšno stališče naj bi zavzela Velika Britanija v slučaju spora med Nemčijo in Rusijo. 43.650 čitateljev se je izjavilo za nevtralnost, 8880 za pomoč Nemčiji, 3500 pa za pomoč Rusiji.

Varšava, 24. septembra. AA. V okolici Zamosca je prišlo do neredov. Ubilih je bilo osem oseb. Policija je kmalu vpostavila red in mir. Do neredov je prišlo zaradi spopadov med levičarji in desničarji.

Vretena se zopet vrté

Dober mesec trajajoča stavka tekstilnega delavstva je končana. Kratek premislek nam kaže, da je sad te stavke največja kolektivna pogodba, kar jih je bilo kdaj sklenjenih v naši državi. 53 tekstilnih tovarnov je v svoji Zvezi delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino podpisalo pogodbo in nad 12.000 delavcev bo odslej dobivalo svoje mezde po tarifi te nove kolektivne pogodbe. Nova pogodba je ne glede na svoj velik obseg izrednega pomena zlasti zato, ker varuje vse že pridobljene prednosti delavstva v tistih obratih, kjer so mezde višje kakor to določa nova pogodba. S pogodbo delavstvo torej ni nikjer ničesar izgubilo, marsikje pa pridobilo. V okrog 25 do 30 tovarnov bo delavstvo odslej dobivalo višje mezde kakor doslej. Tako se bodo zboljšale plačilne razmere v tekstilnih tovarnih v Celju, Kočevju, Škofji Loki, Ljubljani in sploh v vseh manjših tovarnih po deželi. Od večjih tovarnov bo marsikaj pridobilo delavstvo v kranjski »Jugobruni« in nekaj tudi v mariborski tovarni Doctor in drug. Druge večje tovarne pa so že doslej v glavnem izplačevale mezde, ki odgovarjajo tudi na novo podpisani tarifni pogodbi, ali pa jo celo presega.

V primeri s kolektivnimi pogodbami in mezdami razmerami v tekstilni industriji drugod ima nova kolektivna pogodba lepe prednosti. Ne glede na splošni del pogodbe, ki je prav zaradi naše moderne socialne zakonodaje prav posebno ugoden, bodo znašale mezde v Sloveniji po novi pogodbi skoraj za cel dinar več na uro kakor v saviški banovini ali v drugih delih naše države. Nova pogodba pa prav tako z lahkoto zdrži primere s sličnimi kolektivnimi pogodbami tekstilnega delavstva v inozemstvu. Tako najugodnejše kolektivne pogodbe v Češkoslovaški glede na tarifo niso skoraj prav nič boljše od naše. Če vpoštevamo življenjske razmere v Češkoslovaški in tamonjšnji življenjski standard delavstva, pa moramo priznati, da so ugodnosti naše kolektivne pogodbe popolnoma enake ugodnostim čeških kolektivnih pogodb. Kar se tiče splošnega dela kolektivne pogodbe, pa je naša nova pogodba mnogo boljša in sodobnejša od najboljših čeških. V primeri s italijanskimi mezdami razmerami v tekstilni industriji pa ima naša kolektivna pogodba mezdne ugodnosti, ki jih tudi rodinske doklade, ki jih prejemajo tekstilni delavci v Italiji, ne dosega. Nemško tekstilno delavstvo ima nekoliko ugodnejšo kolektivno pogodbo, vendar je vprašanje, če se glede na življenjski standard in položaj industrijskega delavstva v Nemčiji smejo te ugodnosti uračunavati tako tehtno, da bi mogli reči, da je naša kolektivna pogodba slabša od nemških.

Sedaj, ko se je vse razburjenje poleglo in ko se vsi upravičeno veselimo lepega zaključka, ki bo prav gotovo za mnoga leta zavaroval mezde in s tem tudi zaslužek in življenjske možnosti tekstilnega delavstva kakor se spodobi, je prav, če brez ozira na levo in desno podrčimo nekaj misli, ki so se morale vzbuditi v vsakem treznem človeku, ki je gledal kako se razvija borba za doseganje boljših delovnih pogojev v tekstilni industriji. — Že takoj v začetku borbe so se v glavnem pokazala tri stališča; namreč stališče delodajalcev, zahteve delavcev in želje oblasti. Potek pogajanj je pokazal, da je že od prvega dne imela oblast najbolj prav.

Če hoče tekstilno delavstvo resno premisliti potek tega meznega gibanja, bo moralo priznati, da je po krivdi vse obsodbe vrednih hujšavev izgubilo najmanj 14 dni zaslužka. Razumljivo je, da je poslednji argument v pridobivanju meznih ugodnosti — stavka. Javno je nadalje, da tako veličanske kolektivne pogodbe ni mogoče ustvariti v dveh dneh. Prav gotovo pa je zopet, da ni bilo treba čakati na njo dober mesec. In v teh 14 dnevih, ki so bili izgubljeni po nepotrebnem, je delavstvo izgubilo nekaj milijonov dinarjev zaslužka.

Delodajalci so že v preteklosti zagrešili dve napaki, ki sta med delavstvom po pravici vzbujali

vroč kri in gnali delavstvo do izrazitejšega boja za svoje pravice. To je bilo prvič neplačano ali premalo plačano nadurno delo, ker je v velikem številu tovarnov namesto 8 urnega delavnika bil vpeljan v nasprotju z zakonitimi določili 10 urni delavni dan. Druga napaka pa so bile, zlasti ponekod, odločno preneke mezde, ki delavstvu niso zadoščale niti za skromno in dostojno družinsko življenje. Razumljivo je bilo zato, da je delavstvo takoj potem, ko je začutilo, da je zopet nastopil čas, ko more in sme svobodnejše izraziti svoje želje in zahteve, nastopilo in zahtevalo to, kar mu po najosnovnejših človeških pravicah gre. Na žalost pa je delavstvo ob tej stavki ponekod podleglo vplivom neodgovornih elementov in se pustilo zapeljati na nezakonito pot.

Gospod ban dr. Marko Natlačen je takoj ob začetku pogajanja jasno povedal, da bo pravilna rešitev pogajanj prišla le v te mpirimeru, če bodo tako eni kakor drugi vpoštevali dejstva, da le pravično in zadoščno plačano delo rodi zadovoljstvo tako delavca, kakor tudi tovarnarja in s tem napredek industrije in vsega narodnega gospodarstva. V nešteti razgovorih je g. ban posredoval med tovarnarji in zastopniki delavstva ter skušal doseči, da se obstoječe stanje ublaži in da se čimprej ustvari možnost za pogajanja o kolektivni pogodbi. V pismu, naslovljenem na predsednika zveze tekstilnih industrij, ki je bilo tudi objavljeno v časopisu, je g. ban apeliral na tovarnarje, naj s svoje strani store vse, da omogočijo čimprejšnjo sklenitev ugodne pogodbe. Z uradno naredbo o vzdrževanju miru in reda ob času stavke je pokazal tekstilnemu delavstvu pot, katere se mora držati, če hoče ostati v okviru zakonitosti. Nadalje je potem, ko je delavstvo po njegovem posredovanju prostovoljno zapustilo tovarne in ko so nekateri tovarnarji nato hoteli upostaviti obrat s stavkazi, oblastvo začelo prepovedati tem tovarnam obratovanje samo zato, da se ne bi vzbudilo nezaupanje pri ostalem delavstvu. Vendar pa je stavka zavzela obliko, ki ni bila dopustna. To zadnje orožje delavca ostane v zakoniti obliki le tedaj, kadar delavec zapusti svoje delo in gre domov. Ni pa več v redu, če zasede tovarne.

Oblast je sicer z vsem povdankom ščitila delavstvo v njegovi opravičeni borbi za izboljšanje

Na kongresu Pen-kluba je bilo vroče

Buenos Aires, 17. sept.

Danes se je ta kongres končal. Pa kakor je bilo v začetku zelo napeto med dvema skrajnima skupinama, tako se je kongres končal v splošni in popolni soglasnosti.

Prve dni »so se sil politiko«. Vnel se je hud boj med »fašisti in antifašisti«. V bistvu je bil to nastop med Italijani in Francozi. O tem je nabrže »Slovenec« že poročal dovolj, zato se mi ne zdi potrebno, da bi pogreval neslanosti in malo lepe in pesniške figure in pridevke, kateri so bili glasi izraz vroče krvi... Tukajšnji časopisi so imeli seveda nad vse hvaležnega gradiva za dovipe in karikature — a informativno so nam kaj slabo služili, ker so vse zamešali. Tako za primero povem, so vedeli, da je jugoslov. delegat govoril v prid ogrske manjšine...

Da se tukajšnji tisk sploh ne razume na take spore, ki so jih delegati prinesli iz Evrope, je naravna stvar, kajti tukajšnji svet ne razume narodnosti tako kot mi. Zanje je vse le državna pripadnost, jezikovno jim ni narodnost nič. Zato vprašanja narodnih manjšin ne razumejo, oziroma: zdi se jim neumno. Zdi se jim nekaj otročjega...

Za slovensko javnost zanimivo pa je to, kako vloga je igrala naša delegacija na tem kongresu. Nekateri menda živijo v iluziji, da je Pen-klub mogočna mednarodna organizacija in si utvarjajo, da se da potem njega vse doseči. Tisti seveda ne

Proti
zobnemu
kamnju

Solvolith

ki vsebuje
naravno
KARLOVARSKO RAZTEPALNO SOL

delavnih pogojev, nezakonitosti pa ščititi ni mogla in ne smela. Hkrati so tudi delodajalci sami izjavili, da se ne pogajajo prej, dokler ne bodo mogli razpolagati s svojo, po zakonu zaščiteno lastnino. Gospod ban, ki je obljubil delavstvu svojo pomoč in podporo, je pozval delavstvo, naj zapusti tovarne in naj, če že mora, tovarne zastraži. Večina delavstva je sledila temu pozivu. V Kranju in Škofji Loki pa je delavstvo ta poziv zavrnilo. Če bi gledala sedaj oblast nastali položaj križem rok, bi se stavka vlekla v nedogled, izguba na izpadem zaslužku pa bi bila vedno večja. Velika večina delavstva bi trpela zaradi pomanjkanja samo zato, ker se je pustilo nekaj delavcev zapeljati neodgovornim hujšavev, ki jim ni šlo zato, kaj bo delavstvo s stavko izgubilo. Da se to neupravičeno teroriziranje delavstva za naprej prepreči in da se končno pristopi k pogajanjem za kolektivno pogodbo, je žandarmerija in policija izpraznila tovarne v Kranju. Povsod drugod so delavci že sami zapustili tovarne. Šest dni potem pa je bila kolektivna pogodba podpisana.

Razumljivo je, da sedaj tisti, ki se jim nakana ni posrečila, da bi delavstvo zapeljalo do nepremišljenih ali morda do usodnih dejanj, skušajo raznašati govorice, koliko ljudi je trpelo, bilo ranjenih ali ubitih takrat, ko je žandarmerija izpraznila tovarne. To je pač zadnji strup, ki ga skušajo temni elementi vliči med delavstvo sedaj, ko je prav gotovo zadovoljno z uspehom svoje borbe za kolektivno pogodbo. Vse te laži seveda ne bodo pomagale, ker v vsej tej borbi ni bil nihče ranjen, kaj šele mrtev. Edina škoda je ta, da je delavstvo izgubilo precejšen zaslužek, to pa samo zato, ker je rajši poslušalo hujšave, kakor pa oblast, ki je tako sedaj kakor bo tudi vedno v bodoče ščitila upravičene zahteve delavstva.

Bolgarski avtomobilisti v Ljubljani

Ljubljana, 24. sept.

Za bolgarskimi živinozdravniki je Ljubljana danes sprejela tudi bolgarske avtomobiliste, ki so te dni na turističnem potovanju po Jugoslaviji. Izlet bolgarskih avtomobilistov v Jugoslavijo je organiziral bolgarski avtomobilski klub ter so Bolgari dosedaj obiskali že vsa pomembnejša mesta Jugoslavije. Razumljivo je, da se je število avtomobilov na tem dolgem potovanju skrčilo na 13, ki so danes dospeli v Ljubljano. Nasproti je šlo bolgarskim avtomobilistom v Zagreb več članov tukajšnjega avtomobilskega kluba s predsednikom g. Avgustom Praprotnikom na čelu. Bolgarske avtomobiliste spremlja prvi podpredsednik centrale jugoslovanskega avtomobilskega kluba g. Velizar Janković, minister n. r. Bolgarske avtomobiliste pa vodi: tovarniški direktor Hristo Topileščev, podpredsednik bolgarskega avtomobilskega kluba polkovnik D. Ajranov in general Aleksander Kisov.

Sprejem bolgarskih gostov je bil ob 11 pred kazinskimi poslopjem, kjer ima svoje prostore tukajšnji avtomobilski klub. Bolgarske goste so toplo pozdravili: podpredsednik avtomobilskega kluba dr. Pavlin, zastopnik g. bana in predsednik Zveze za tujski promet načelnik dr. Mar, več naših častnikov, med njimi zastopnik divizijskega poveljnika polkovnik Živanović, predsednik Jugoslovanske lige g. Rasto Pustoslemšek ter drugi. Vojaška godba je gostom v čast odigrala bolgarsko in našo himno ter nekaj koračnic.

Po kosilu so se bolgarski gostje odpeljali v spremstvu tukajšnjih avtomobilistov na Bled, proti večeru pa so se vrnili v Ljubljano, kjer jim je bila ob devetih prirejena slavnostna večerja.

Zastopniki delavstva pri banu

Včeraj so se pri g. banu dr. Natlačenju oglašili zastopniki slovenskega delavstva in sicer za Jugoslov. strok. zvezo g. Lombardo za Splošno delavsko strokovno zvezo g. Jakomin, za Narodno strokovno zvezo g. Bučar in za Delavsko zbornico g. Golmajer in se mu zahvalili za objektivno zahtevanje, ki ga je oblast ob pravkar končanem meznem gibanju tekstilcev pokazala. Posebej so se zahvalili g. banu za aktivno pomoč in naklonenost, da je prišlo do ugodnega zaključka kolektivne pogodbe v tej industrijski panogi.

Prihod nemških častnikov

Ljubljana, 24. septembra.

Do največjih sporočih pride skupina 15 nemških častnikov, ki potujejo po Jugoslaviji, v Ljubljano v noči od 4. na 5. oktobra ob 1.20. Dopoldne si bodo potem ogledali poslopja in naprave Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ki jih predvsem zanima. Tam jih bo sprejel ravnatelj dr. Bohinec. Nato si bodo ogledali mesto, ob eni pa bo skupno kosilo, na katero jih bo povabil g. ban dr. Natlačen. Popoldne bodo nadaljevali z ogledom mesta, ob pol petih popoldne pa bo častjanka, ki jim jo priredi mestna občina. Ob 18.40 odpotujejo na Bled, kjer bo tudi poslovilna večerja. Z Bleda odpotujejo nemški častniki v Monakovo.

Vlak razbil avto

Litija, 24. septembra.

Danes ob četrta na 12 se je pri prvih železniških zapornicah proti Savi pri Kusu, pod takozvanim »ravbargrabom«, zgodila večja nesreča, ko je brzovozni vlak št. 47 zagabil zadnji del Fordovega pol-tovornega avtomobila št. 117, ga zaobrnil ter treščil v jarek, kjer se je povsem razbil. K sreči sta oba potnika, ljubljanski zastopnik g. Globevnik Ivan, ki zastopa firmo »Bonbon« na Miklošičevih cesti in prodaja čokolado in pecivo firme »Union« iz Zagreba in Wolf iz Bjelovara, ter njegov oče, oba iz Ljubljane, Baragova 8, v zadnjem trenutku skočila iz avtomobila in si tako rešila življenje.

Gospod Globevnik je vozil s svojim avtomobilom, v katerem je imel precejšen tovor čokolade in bonbonov, iz Litije, kjer je izvršil več trgovskih poslov, proti Savi, da še tam obišče nekaj strank. Vozil je z normalno brzino ter zavozil pri prvih železniških zapornicah, ki so od litijske postaje približno 2 km oddaljene, na malo strmino, odkoder pa je mogel videti le prvo zapornico, ki je bila odprta. Ko je prevozil oba železniška tira, je moral avto ustaviti, ker je bila druga zapornica že napol zaprta, tako da s svojim avtomobilom ni več mogel s tira na cesto. V tem trenutku je zaklical neki popotnik: »Vlak prihaja!« nakar sta oba, oče in sin, skočila iz avtomobila ter ga skušala v zadnjem trenutku preriniti na drugo stran tira proti Litiji, kjer je med progo in zalivnico nad 5 m prostele cestišče. Pa že ni bilo več časa, ker je izza ostrega ovinka z vso brzino prisopihal brzotlovni vlak s 140 osmi. G. Globevnik je sicer dajal nasproti prihajajočemu vlaku s svojimi aktivnimi znaki, naj vlak ustavi, kar pa se v tako kratki razdalji pod nobenim pogojem ni moglo doseči. Vlak je avto, ki je z zadnjim koncem stal na tiru, zagabil, ga zasukal ter treščil z vso silo v betonski jarek, kjer se je karoserija razbila, motor pokvaril, bonboni s čokolado in pecivom pa se raztrosili na vse strani. Na avtomobilu so ostale nepokvarjene le pnevmatike, tako, da utrpi gospod Globevnik škode najmanj 50.000 dinarjev. K sreči je delno zavarovan.

Se ena avtomobilska nesreča

Ljubljana, 24. septembra.

Danes dopoldne ob 9 je bila cesta, ki vodi z Grosuplja proti Ljubljani, pozorišče prometne nesreče, ki sicer ni zahtevala smrtnih žrtev, imela pa bi lahko mnogo hujše posledice, kot jih je. Naravnost čudež je, da sta izmed treh potnikov ostala dva skorajda povsem neškodovana.

V osebnem avtu, ki je last inž. Gabriela Kompanca, eta danes na vse zgodaj odpotovala iz Zagreba v Ljubljano elektrotehnična mojstra Mučnjak in Hell. Šofiral je inž. Kompanec sam. Vožnja je do Grosuplja potekala brez nezdov, na cesti približno 5 km od Grosuplja proti Ljubljani pa se je avto prevrnil. Inž. Kompanec je pri padcu do bil precejšnje poškodbe na glavi in po vsem telesu, njegova dva sopotnika eta prebila mnogo strahu, sicer pa eta le lahko poškodovana.

Danes ob 20. uri svečana otvoritev

Predvajana bo prekrasna Millöckerjeva opereta

DIJAK PROSIAK

ELITNEGA KINA MATICE

Carola Höhn, Marika Röck, Johannes Horsters, Fritz Kaspers in Ida Wüst

Predprodaja vstopnic
danes od 16. ure dalje

Prosvetni dan mož in fantov v Petrovčah

Katoliški možje in fantje Celja in Savinjske doline so si izbrali letos za svoje zborovanje priljubljeno božjo pot pri Materi božji v Petrovčah. Preteklo nedeljo zjutraj so prihajali od vseh strani peš, na kolesih in z vlaki. Tik pred deveto se

zdravil zbrane možje in fante g. dr. Zdravko Kalan iz Celja. Prvi je govoril g. prof. Franjo Sekolec iz Maribora, ki je v globoko zasnovanem govoru podal navzočim smernice pravega prosvetnega delovanja. Zborovanje so pozdravili: Goršek Andrej

je formalal od kolodvora proti cerkvi sprevod. Na čelu tri zastave, nato nad 100 kolesarjev, dolga vrsta mož in fantov ter trnoveljska godba. Ko so se možje in fantje zbrali v cerkvi, je stopil na priprazno tatarski župnik g. Vesenjak ter z živo in priprazno besedo govoril o dveh najlepših naših svetinjah, ki sta, sveta vera in slovenska materina beseda. Sledila je sv. maša, pri kateri je vsa cerkev prepevala kongresne pesmi. Cerkveno slovesnost je zaključila himna Povsod Boga.

Po sveti maši se je pred cerkvijo vršil prosvetni zbor. Pod starodavno lipo tik cerkve je bil postavljen govorniški oder. Nad govorniškimi odrom so visele slike naših vzornikov in voditeljev Antona Martina Slomška, Janeza Ev. Kreka in dr. Korošca. V imenu pripravljalnega odbora je po-

in Tratnik Stanko iz Petrovč, Resnik Rudolf iz Soštanja, Kuder Peter iz Griž, Kos Tine iz Vojnika, Huš France iz St. Pavla, Arnshek z Zgor. Ponikve in Vrabl Vanč iz Celja. Iz vseh pozdravov je dihala samo eno zagotovo in želja, da bi vsi fantje tudi v bodoče usmerjali vse svoje delovanje po edino pravih katoliških načelih. Končno je govoril g. dr. Zdravko Kalan z Celja o potih in sredstvih, katerih se mora v moderni dobi posluževati slovenska katoliška prosveta, če hoče iti naprej z duhom časa. Sledila je himna Hej Slovani, nato pa je tisočgledna množica z velikanskim navdušenjem sprejela brzotlovno svojemu voditelju, notranjemu ministru g. dr. Korošcu, kateremu se zahvaljujejo za dosedanje delo ter mu obljubljajo zvestobo in vdanost tudi pri bodočem delovanju.

Hladnik Janez.

20 milijonsko mestno posojilo

Za vlagatelje Mestne hranilnice - Vpis od 10. okt. do 10. nov.

Kot je obveščeno mestno načelstvo v Ljubljani, je finančno ministrstvo odobrilo sklep občinskega sveta ljubljanskega z dne 19. avgusta, ki je sklenil najeti pri Drž. hipotekarni banki posojilo 20 milijonov din, ki se bo lahko plačalo ali v gotovini ali v vložnih knjižicami mestne hranilnice ljubljanske. Ta sklep mestnega sveta in finančnega ministrstva je istega dne potrdilo tudi notranje ministrstvo.

Poleg tega omenjamo še, da je finančno ministrstvo istočasno s notranjim ministrstvom odobrilo tudi posojilo mestne občine za gradbo novega delavskega doma na Bleiweisovi cesti. To posojilo v znesku 1.700.000 din bo dala Javna borza dela.

Društvo bančnih zavodov v Ljubljani je bodočim 6% mestnim obveznicam priznalo sposob-

nost lombarda pri vseh svojih članih, kar bo za vpisovanje in tečaj teh obveznic izredno velikega pomena.

V sporazumu z denarnimi zavodi je bilo večkrat sklenjeno, da se bo vpis novega posojila začel 10. oktobra ter bo vpis zaključen 10. novembra 1936., torej v roku enega meseca, kakor je to sklenil občinski svet. Posojilo se bo lahko vpisalo pri mestnem knjigovodstvu, pri mestni hranilnici ljubljanski ter vseh ljubljanskih denarnih zavodih. Ostali denarni zavodi v banovini pa so bili naprošeni, da bodo posredovali pri vpisu tega posojila.

Novo posojilo mestne občine bo gotovo našlo dober odziv v vsej naši javnosti, posebno pa pri vlagateljih Mestne hranilnice ljubljanske, ki bodo z vpisom tega posojila najbolj koristno pomagali zavodu in sebi k mobilizaciji vlog.

818.46 (815.2), predjumi tujih bank 126.6 (126.6), razna pasiva 347.0 (328.0), bilanca vsota 5.497.96 (5.589.0).

Bilanca kaže v prvi vrsti zmanjšanje tujih sredstev, čemur odgovarja v glavnem tudi zmanjšanje likvidnih sredstev banke.

Dvig vlog pri hranilnicah

V avgustu so narasle vloge pri slovenskih hranilnicah za 290.480.— din.

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle vloge v mesecu avgustu pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah od din 1.046.888.325 na din 1.046.678.480. Vloge v tekočem računu so se povečale v avgustu za 3.613.950 dinarjev, število vlagateljev v tekočem računu pa je naraslo za 23 na 7.059. Od novega leta do konca avgusta je naraslo število tekočih računov za 245. V primeri s stanjem vlog avgusta 1935 so narasle vloge v tekočem računu za 17 in pol milijona dinarjev.

Postopno zboljšanje se opaža tudi v tem, da je v avgustu naraslo skupno stanje vlog pri 9 hranilnicah (od 29), dočim je naraslo v juliju t. l. pri 7 hranilnicah.

*

Produkcija državnih in zasebnih rudnikov. — V prvi polovici 1936 je v primeri s prvo polovico 1935 padla produkcija premogovnikov v naši državi po vrednosti od 232.1 na 224.4 milij. din. Ta produkcija se je razdelila sledeče: v državnih premogovnikih je narasla od 61.2 na 72.7 milij. dočim je istočasno v zasebnih rudnikih padla od 161.2 na 159.9 milij. din.

Naša produkcija zlata. Kot smo poročali, je znašala lani naša produkcija zlata v vsem letu (brez produkcije iz naših rud in kovin v inozemstvu) 388.6 kg, produkcija srebra pa 65.6 kg. Letos v prvi polovici pa je naša produkcija zlata narasla doma že na 236.1 kg, produkcija srebra pa je dosegla 39.42 kg. Tako nam je za leto računati z znatno večjim donosom.

Izvršitev regulacijskih del ob obmejni Muri. Banska uprava razpisuje za 9. oktober prvo ofertno obravnavo za izvršitev regulacijskih del na obmejni Muri. Proračun znaša 941.329 din.

Preložitve klanca na cesti Toplice-Podturn. — Banska uprava razpisuje za 12. oktober licitacijo za oddajo gradbenih del za preložitve zlatega klanca na subvencionirani cesti Toplice-Podturn. Proračun znaša 112.192 din.

Konec poravnave: Steiner Leopold, posestnik in mestni tesarski mojster v Ljubljani, Opekarska cesta 31.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic ima občni zbor 8. oktobra 1936 ob 16.

Dogovor med našo in češko papirno industrijo. Iz Prage poročajo, da se bodo te dni začela pogajanja med češkimi in jugoslovanskimi industriji papirja pogajanja o dobavi za Jugoslavijo. Več let trajajoča pogodba bo najbrže v doseganju obliki podpisana.

Českoslovaški kliringi. Iz Prage poročajo, da je dne 12. septembra znašal (v oklepajih podatki za 31. avgust) kliringiški aktivni saldo Českoslovaške v prometu z našo državo 122.47 (127.8) milijonov Kč, z Romunijo 98.56 (100.25), Turčijo 90.92 (89.9), Grčijo 46.8 (47.2), Bolgarijo račun A 4.26 (1.8), račun B 1.48 (—). V italijanskem kliringu se je saldo zmanjšal od 25.4 na 24.58 milij. lir, v avstrijskem je narasel od 31.8 na 34 milij. šilingov, v nemškem pa od 25.1 na 26 milij. mark.

Zmanjšanje zlatega zaklada v Franciji. V dobi od 10. do 17. septembra se je zlati zaklad francoske banke zmanjšal za 653 milij. na 53.582 milij. frankov in je tako zlati zaklad banke najmanjši od stabilizacije franka sem.

Zelezniška reutna banka v Frankfurtu. Iz poslovnega poročila te nemške banke, ki se je pečala za kupom delnic in obligacij tudi naših lo-

Kolikor trajajo — koliko so vredne!

Obleke iz našega blaga trajajo po več let, ne pa samo eno sezono. Izbira torej ni težka

Cene našega blaga za obleke so od 120.— do 180.— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ & KOMP.
PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

kahlinih in vicinalnih železnic, za 1935—1936 posnemamo, da tudi v tem poslovnem letu nismo plačali 104.000 švic. frankov za odkup raznih obligacij in delnic. S tem se je zaostanek povečal na 831.000 švicarskih frankov. Banka so pogaja z našo vlado glede načina izplačila teh obveznosti. V bilanci so ceneje te menice s 47% imenske vrednosti.

Italijani se zanimajo za romunsko pšenico. Romunije letos ne skrbi dosti, kako bo prodala svojo pšenico. Kot poročajo iz Bukarešte, so se Italijani obrnili v Romunijo za nakup 50.000 vagonov pšenice, katere bi plačali polovico v prostih devizah, polovico pa v kliringu.

Preureditev angleške industrije. Ker je kriza v nekaterih panogah angleške industrije izredno ostra in ne kaže nobenih znakov izboljšanja, so začeli v dotičnih panogah industrijske tovarne preurejati za druge svrhe. To velja posebno za bombažno industrijo v Lancashireju. Pomisliti je treba, da je štela vsa angleška bombažna industrija l. 1935 še 57.3 milijona vreten, v začetku l. 1936 pa samo še 42.3 milijona. Nadalje je imela Anglija l. 1913 še 805.000 tkalnih strojev, l. 1930 693.000 in l. 1933 588.000. Po najnovejših podatkih je bilo v Lancashireju preurejenih od l. 1930 dalje nad 200 bombažnih predilnic in tkalnic za druge industrijske panoge, ki so bolj dobičkanosne.

Borza

Denar

Dne 24. sept.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling znatno popustil na ljubljanski borzi na 8.50—8.60, na zagrebški borzi na 8.46—8.56, na belgrajski pa na 8.4622—8.5022. Grški boni so beležili v Zagrebu 29.90—30.60, v Belgradu 29.65—30.35. — Angleski funt je ostal neizpremenjen in je beležil v Ljubljani 234 denar, v Zagrebu in Belgradu pa 233.20—234.80.

Nemški čeki so v Ljubljani izredno narasli na 13.70—13.90, v Zagrebu na 13.59—13.79, za sredo oktobra na 13.56—13.76, za konec oktobra pa na 13.60—13.80, za sredo oktobra na 13.4850—13.6350. V Belgradu so beležili 13.5063—13.7063.

Italijansko liro so v zasebnem kliringu nudili v Belgradu po 3.20.

Ljubljana. — Tečaj s primom.
Amsterdam 100 h. gold. 2958.87—2973.47
Berlin 100 mark 1753.84—1767.72
Bruselj 100 belg. 738.11—743.17
Curih 100 frankov 1424.22—1431.29
London 1 funt 221.12—223.17
Newyork 100 dolarjev 4336.79—4373.11
Pariz 100 frankov 287.78—289.22
Praga 100 kron 180.55—181.66

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 3.445.891 dinarjev.

Curih. — Belgrad 7.00. Pariz 20.2175, London 15.5675, Newyork 307.125, Bruselj 51.875, Milan 24.15, Amsterdam 207.70, Berlin 123.30, Dunaj 56.70, Stockholm 80.25, Oslo 78.20, Kopenhagen 69.45, Praga 12.68, Varšava 57.80, Budimpešta 60, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.86, Buenos-Aires 0.875.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 82.50—83.50, agrarni 47—48, vojna škoda promptna 366.50—368, begluške obveznice 67—68.50, 8% Blerovo posojilo 82.25—83.25, 7% Blerovo posojilo 72.50—73.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 86.50—88.

Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 83 denar, vojna škoda promptna 365—367, 9, 10, 11, 12. 364 denar, 8% Blerovo posojilo 82—82.75, 7% Blerovo posojilo 72—72.75, 7% posojilo Drž. hip. banke 85.75 denar, 7% stab. posojilo 82.25—83.25. — **Delnice:** Priv. agrarna banka 232—233 (232, 233), Trboveljska 155—165 (160), Isis 10 denar, Osl. sladk. tov. 125 denar, Guttman 25 denar.

Belgrad, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 84.50 denar (84.50), vojna škoda promptna 366—367, begluške obveznice 68.50—68.75 (68.75); 67.50—68 (67.80), 8% Blerovo posojilo 83.50 bl, 7% Blerovo posojilo 72.50—73.25 (72.50), 7% po-

sojilo Drž. hip. banke 86 denar, 7% stab. posojilo 83—84. — **Delnice:** Narodna banka 6500—6650 (6550), Priv. agrarna banka 228—230 (232, 228.50).

Zitni trg

Novi Sad. Pšenica: (78 kg 2%) bč. okol. Sombor, okolica N. Sad, srednja bč. in gornja bč. 134—136, južna ban. 132—134, gornja ban. 134—136, bč. ladja Tisa in Begej 146—148, srem. ladja Sava 140—142, slav. in srem. 134—136, srem. ladja Donava 142—144, bč. ban. ladja Donava in bč. ladja Kanal 144—146. Rž: bč. 107—109. Moka: bč. srem., slav., ban. og ogg 220—230, št. 2. 200—210, št. 5 180—190, št. 6 190—170, št. 7 140—150, št. 8 100—105. **Otrobi:** bč. srem., ban. 70—74, bč. ladja 74—76. Tendence: vrsta. Promet: srednji.

Vrhnika

Veliko zanimanje vlada za novo igro, ki jo pripravljata tukajšnje Katol. društvo rokodelskih pomočnikov, »Praznik cvetočih češenj«, krasno japonsko dramo v 5. dejanjih. Popolnoma nove kulise s tipičnimi ornamenti bodo poživljali odersko ozračje. Prva predstava bo že v soboto, 26. t. m. ob 8 zvečer v Rokodelskem domu. Cenjeno občinstvo naprošamo, da si nabavi vstopnice v predprodaji pri Jezeršku, da ne bo zamuja ob pričetku, ki bo točen. Nadalje predstave bodo še v nedeljo, 27. t. m. takisto ob 8 zvečer in naslednjo nedeljo, 4. oktobra ob pol štirih popoldne. — Vstopnina je kljub velikim stroškom običajna: 6, 4 in 2 Din.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 25. septembra: 12.00 Slovenski biseri (plošč) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, sporod. obvestila — 13.15 Skladbe Edvarda Griega (plošče) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Zvečer za oddin (igra Radio-orkestra) — 19.00 Čas, vreme, poročila, sporod. obvestila — 19.30 Nac. ura: Ivar Osek in Vuk Karadžić (Luka Smolinka), Belgrad — 19.50 Veneški slagerjev (plošče) — 20.30 Zenska ura: Odnos staršev do otrok (god. Zlata Platenova) — 20.30 Operetni napet — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporod. — 22.30 Angleške plošče. Konec ob 23. uri.

Drugi programi

Petek, 25. septembra: Belgrad I: 19.30 Koncert ge. Jelene Rajhel-Pašić (čelo) in god. Elizabete von Malzem (klavir) — 22.00 Simfonični koncert. — **Belgrad II:** 20.00 Zgodovina jugoslovanskega tiskarstva (Svetislav Sumarivski) — 23.15 Balkanska glasbena folklor. — **Zagreb:** 20.00 Koncert pevskega društva »Sloboda« — 20.30 Klavirske kompozicije — 21.00 Božidar in Zora Vičar poela duete — 21.30 Havajska gitara. — **Dunaj:** 19.30 Koncert radio-orkestra — 20.40 Skladbe sodobnih kompozitav — 22.30 Sramek — **Praga:** 19.15 Češke pesni (koncert zbor) — 20.45 Janáčkova opera. — **Bрно:** 19.40 Koncert Fučíkovih skladb (orkester in solisti). — **Bratislava:** 19.45 Mandolinski koncert. — **Varšava:** 20.00 Vokalni koncert — 21.00 Simfonični koncert — 22.45 Operetna glasba — 23.00 Plesna glasba. — **Budimpešta:** 19.30 Glasbene pesmi in muzika — 21.00 Koncert radio-orkestra — 22.05 Godalni kvartet — 23.00 Jazz orkester. — **Rim:** 20.40 Konyatti: »Nočni tango«, opereta. — **Milan:** 20.40 Violinski koncert — 22.00 Laska glasba — 22.30 Plesna glasba. — **Berlin:** 20.10 Koncert radio-orkestra. — **Hamburg:** 19.00 Pisan program — 20.10 Pisan glasbeni večer. — **Köln:** 20.10 Radio-igra — 22.30 Koncert radio-orkestra. — **Königsberg:** 20.10 Zabavni večer s pisanim programom — 22.40 Laska glasba. —

Kulturni obzornik

Slomšek Karle Bulovčeve

Slovenska kiparka Karla Bulovčeva-Mrak, je v Mariboru pravkar dogotovila monumentalni model spomenika Antona Martina Slomška. Odlitek v mavcu je namenjen Narodni galeriji v Ljubljani, v času od 24. do 27. septembra pa bo razstavljen v mariborski grajski dvorani.

Oblikovati Slomška s tolikimi različnimi svojstvi, a s samo enim značajem, je gotovo kočljiva stvar. Kako in v kateri obliki prikazati Slomška, njegovo delo? Slomšek — svetnik, duhovnik, škof, narodni buditelj, pedagog, pevec — nastajajo problemi, ob katerih bi se utegnile voditi dolgotrajne diskusije. In bi skorajda vsak predlog bil umajen, saj je bil Slomšek v vseh teh svojstvih uspešen in zaslužen za vse obdobje za njim, za sedanjost in bodočnost. — Karla Bulovčeva je došla in oblikovala Slomška kot pedagoga, menda po tistem njegovem izreku, ki pravi, da naj bo materska beseda ključ do zveličavne omike. Je pa v tem že obseženo tudi bistvo Slomška kot narodnega buditelja in duhovnika, ki ga je dovršil s pisanjem nabornih in vzgojnih knjig, z ljubeznijo do slovenskega jezika ter v vzgajanju narodnega duhovniškega naraščanja, prežetega z njegovimi nauki.

Škof Slomšek sedi na plašču, prekritem preko kolen, ob njem pa stoji deček v preprostim irhistih hlačah. Slomšek objema z levico dečka čez pas, z desnico pa mu kaže na knjigo, ki je v celotni kompoziciji lika važen element poleg ostalih dveh figur: Slomška in dečka. Morda bi si kdo k tej trojici želel še Nežike, če bi že naj bil oni deček Blažek. Bulovčeva se je tretje »žive« figure menda hote izognila, ker je hotela na krepak način poudariti zgolj troje elementov: učitelja, učenca in knjigo. Posrečilo se ji je to in je vredno priznanja, da je

kompozicija celotnega lika kar pristržno idilična, pa v vsem monumentalna in za dostojen spomenik Slomška najprimernejša. Bulovčeva je eden tistih

redkih umetnikov, ki umejo vse, kar je življenjsko, prenesti v verni, a obenem svojstveni obliki na mrtev material. Na obeh trimetrskih figurah opazovalec zaman išče mesta, ki bi bilo »mrtvo«, ne, čeprav ponekod to in ono samo rahlo naznači, vendar je že tudi v tem močan poudarek. Bulovčevi je očitno zoprna vsaka gladka, ravna linija (ala Meštrovič!), s katero bi se naj ta ali oni detajl »zapostavil«. Bulovčevi je tudi oblika na likih del oblikovaneja značaja, del človeka, resničnega življenja. Slomška je Bulovčeva ogrnila v majesteti plašč, ki se mu je na ramenih razgrnil, pokriva pa mu kolena. S tem je na elekten način poudarila škofovo veličanstvo, obenem pa njegovo človeško skromnost in milino, ki se razodeva v gornjem razkritem delu lika, predvsem pa na obrazu, ki je trpantno zadet. Slomšek zre resno, a poln miline, nekam pred se; desnica pa mu počiva na knjigi. Kakor da izroča dečku ob sebi tradicijo, čuvati materski jezik in vse narodne vrednote. Bulovčeva je ustvarila Slomskov obraz poln razgibanosti do poslednjega atoma. Vzhokline, s katerimi hoče Bulovčeva menda poudariti mišičevje (skozi draperijo slute oblike telesa), so rezultat skrajnega plastičnega gledanja na pravo, resnično življenje. Naj se opazovalec približa spomeniku kjerkoli, povsod je pogled nanj sklenjen in plastičen.

Stvaritev Karle Bulovčeve, ki je že z ozirom na povsem svojstveno njeno umetniško podajanje še vedno novost v slovenskem kiparstvu, je obenem njeno dosedanje remek-delo in obenem največja li-gura vseh dosedanjih postavljenih in projektiranih spomenikov pri nas. Kot že omenjeno, je odlitek v mavcu namenjen Narodni galeriji v Ljubljani, pojavila pa se je tudi akcija, da se spomenik v bronu ali kamnu postavi v Mariboru, Slomškovem prestolnem mestu. Tej akciji, za katere uresničitev bi se gotovo našlo precej razumevanja tudi pri odličnih činiteljih, bi se gotovo z velikim navdušenjem pridružili vsi Slovenci ter s tem na najlepši način in trajno počastili Slomška.

Drago Bajt.

»Cerkveni glasbenik.« Prav značilno je, da se je v slovenskem glasbenem življenju vzdržal med glasbenimi revijami sedaj še edino »Cerkveni glasbenik«, ki pa skuša pod marljivim uredništvom msgr. Stanka Premrla vzdrževati stike — kolikor je pač mogoče — tudi s posvetnim, sočasnim našim glasbenim življenjem, čeprav mu je prvi smoter: gojitev cerkvene glasbe. In tako nam prinaša književni del tega lista vedno znova poleg člankov izrazito cerkvene glasbene vsebine tudi splošna glasbena razmišljanja, ki so mikavna, a tudi pomembna. V zadnjem zvezku (9. in 10. števil.) stoji na prvem mestu razprava o Antonu Martinu Slomšku in o njegovem pomenu za razvoj glasbenega življenja, s čemer je pisec Hinko Družević prispeval donesek k našemu glasbeno-zgodovinskemu pregledu. Z istega pogleda je pomembno tudi Hochreiterjevo priobčevanje p. Sattnerjevih pisem, dočim ima Kaporčev razmišljanje o sredstvih nove glasbene gradbe bolj splošno glasbeno-znanstven pomen in važnost. Bolj prehodno mikavnost pa vsebujejo članki kot dr. Dolinarjev popis Velike noči v Sveti deželi, ter poročanje o vtisih našega kongresnega petja v Belgiji. — o proslavi 25-letnice glasbenega delovanja Josipa Brečka in enako razni drugi dopisi. — Cerkvenim skladateljem bo dobrodošla priobčena Langerholzova pesnitev »Kristus-Kralj«. — Uredništvu »C. gl.« pa nekoliko olajšano stališče s priobčitvijo imen in skladb, ki se niso našle mesta v tej reviji. — List vsebuje tudi nekaj kritičnih doneskov in razne vesti.

V glasbeni prilogi so nasle to pot mesti 4 kratke skladbe. Stanka Premrla: »Pesem za misijonsko nedeljo« in »Sveta«, ki kažeta obe tipične znake preproste pa iskrene strani Premrlove umetnosti. — Jobstova »Pred obhajilom« je glasbeni utrinek, ki bi se rad naslonil na koral, kar pa mu prevelik harmonski občutek prav ne dovoli. — Josip Pavčič pa je v svoji »Marinji« zopet oživil umetnost nekoliko sladkobne romantike, ki je tako lahko privlačna, pa vendar nekam posvetna, kljub nabožnemu besedilu. V. U.

Otok Ibiza otet iz rok rdečih morilskih tolpe

Sedem marksističnih letal so bele čete sestrelile

Posebni poročevalci lista »Völkischer Beobachter« piše z glavnega stana južne fronte, dne 23. septembra: »Pravkar smo dobili poročilo poveljnika otoka Balearov z vsemi podrobnostmi, ki so jih bele čete našle po zavzetju otoka Ibiz. Sicer tako mirni in tihi otok Ibiza so zavzele združene bele čete, sestojče iz armade, legije otoka Malorice, bele milice in letalcev.

Komunistične tolpe so tudi zdaj, kakor zmeraj, ta rajski otok spremenile v kraj grozot in smrti. Ko so prišle bele čete tjakaj, je bilo glavno mesto Ibiz ko izumrlo. Prebivalcev, ki so še ostali, je bilo rdečih tolpe tako groza, da so z ženami in otroki pobegnili v bližnje hribe.

Rdeči so izropali vse cerkve, vsa stanovanja meščanov in banke ter javna poslopja. Poveljnik marksističnih in separatističnih zločincev, zlogasni »kapitan Bayo«, si je zase nakradel od konfisciranih in izsiljenih zneskov svojih žrtev, ki so bili večinoma častniki armade, trgovci in meščani, več ko dva milijona pez. Neštete so žrtve vlade rdečih tolpe.

Ko so se letalci belih in pehota prikazali, so marksisti pobegnili na nos na vrat. Prej pa so v

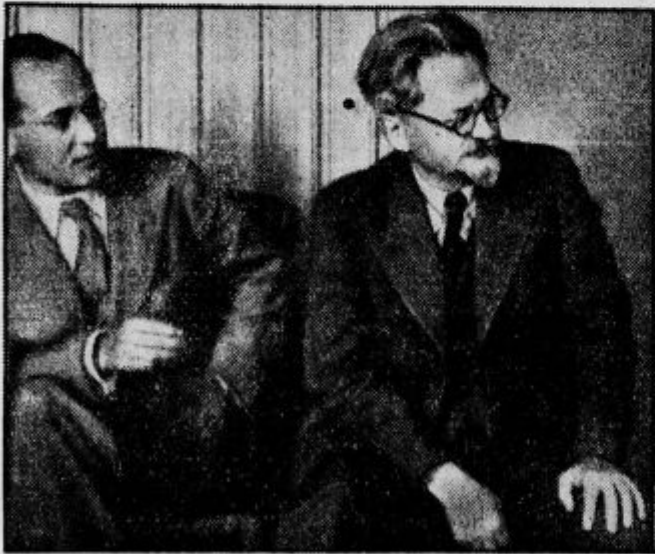
vsej naglici in v besnem srd, da se morajo umakniti, počenjali grozotne zločine. Z ročnimi granatami in strojnimi puškami so pobili talce, ki so bili zaprti v neki zasebni graščini. Le nekaj ujetnikov se je moglo rešiti tako, da so s kamenjem in železnimi drogovi obupno razbijali po rešetkah in vratih ječ in so pobegnili. Bele čete so dobile te talce na nekem griču, kjer so ko blazni od grozot ždeli med ranjenci in mrlič.

Včeraj zjutraj so beli bojni letalci nad bojiščem Talavera in Cordoba sestrelili 7 letal rdečih tolpe.

Postojanke pri Maquedi, nedaleč od Toleda, ki jih je naskočila kolona Yague, so videti izredno močne. Utrdbe stojijo iz trojnih jarkov, ki so polni strojnih pušk in modernih tehniških naprav. Tu še ni določeno, koliko ujetnikov in orožja so beli zajeli.

Sto ujetnikov so v Malagi ustrelili.

»Times« poročajo iz Gibraltara, da so marksisti v Malagi v nedeljo hladnokrvno ustrelili 100 političnih ujetnikov zaradi napada belih letalcev. Med žrtvami je tudi znana politična oseba desničarske stranke.

Trocki na Norveškem interniran. Norveški pravdni minister je interniral Trockega v njegovi vili v Oslu, ker je Trocki v zvezi s komunisti v Franciji

Naj številke povedo!

V sovjetski Rusiji je zdaj 168 milijonov duš; tako so rekli ljudem prej, zdaj jim pravijo »jedci«. Izmed teh 168 milijonov jedcev jih je 1.872.488 v komunist. stranki kot zanesljivi člani, a 835.298 je še kandidatov za vstop v stranko, torej v vsej Rusiji ni niti točno 3 milijone komunistov. Prištevamo še 4 milijone mladinskih komunistov in 6 milijonov pionirjev. Skupaj je približno 13 milijonov zanesljivih pripadnikov sovjetske vlade, kar je 8 odstotkov vsega ruskega prebivalstva.

Teh 8% pa ima v rokah vladu in politiko; teh 8% odloča o sreči in bedi ostalih 92% prebivalstva. Kdorkoli ni tej manjšini po volji, ga »likvidirajo«, to se pravi: ustrelijo.

Kako živi ruski delavec v svojem rdečem raj? Na teden zasluži povprečno 35 papirnatih rubljev, strokovni delavec pa približno 100 rubljev več na mesec. Za sobo, kjer stanuje z ženo in družino, plača 25 rubljev na mesec; žena kuha v skupni kuhinji na petrolejski peči. Za državne dajatve izda delavec 25 rubljev na mesec. Za kruh približno 45 rubljev, za mleko prav tako 45 rubljev. Belega sladkorja ne dobi v svojem konzumu, pač pa kandis-sladkor, ki ga porabi za 8 rubljev. Dodati je še 15 rubljev na mesec za petrolej; 30 rubljev za meso. Treba je še čaja, kave, riža, jajec, moke, zdroba, krompirja, zelenjave, presnega masla, slanikov. In kje je denar za obleke, za vožnje, za kako razvedrilo...

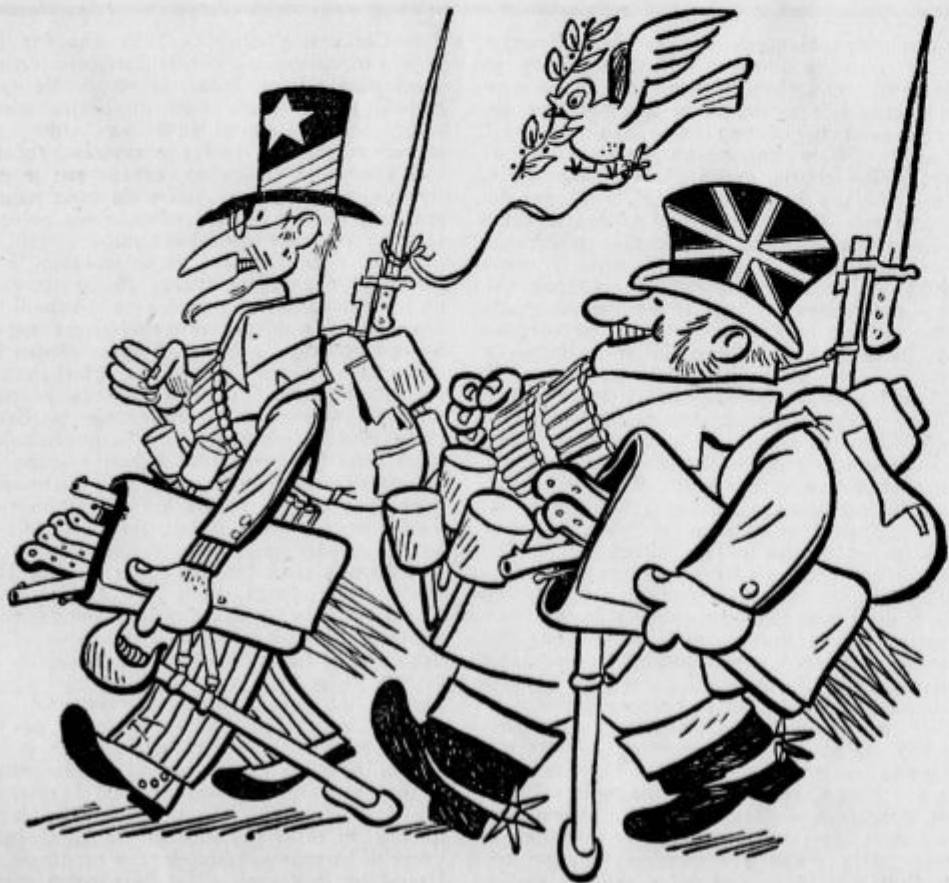
V največjih ruskih tvornicah, kjer je skrb za delavstvo »vzorna«, prebivajo povprečno po štiri družine v enem stanovanju in imajo skupno kuhinjo. Po 16 in 20 oseb se gneče v enem samem stanovanju, po štiri, pet ljudi živi, je, spi v eni sobi. Kadar je plačilni dan, ima družina na mizi goveje, ovčje ali svinjsko meso, sicer pa le kruh in krompir. V konzumih dobi delavec živila, ki so pač tedaj na razpolago. Večkrat se pripeti, da pravkar poide mast, sladkor, moka, sveže meso in treba se je zadovoljiti z manj vrednimi živili ali pa dokupiti živila v svobodnih trgovinah: »torg-

sinih«, kjer dobiš v Rusiji vse, karkoli si želiš, če plačaš z inozemsko valuto, z zlatom ali s srebrom. Konzumi so trgovine, ki jih vodi vlada in so odvisni od države. Tu plačuješ vse s papirnatim rubljem, ki sproti določajo njegovo kupno vrednost. Med posameznimi konzumi so velike razlike glede na kakovost in količino blaga. Najboljše in najdražje blago dobivajo vojaki rdeče armade, uradniki notranjega komisarijata, policijskega ministrstva in višje uradništvo sploh.

Kakšne so cene živil v »sovjetskem paradizu«? Naj tudi to povedo številke: 1 kg slanice stane 30 rubljev; 1 kg govedine 12 rubljev; 1 kg svinjine 13 rubljev; 1 kg bravnice 12 rubljev; 1 kg črnega kruha 1 rubelj; 1 kg belega kruha 2 rublja; 1 kg presnega masla 30 rubljev; 1 kg sladkorja 6 rubljev; 1 kg moke 3 in pol rublja; 1 kg riža 10 rubljev; 1 jajce 70 kopejk; 1 l mleka 2 rublja; 1 kg čaja 70 rubljev; 1 kg sira 16 rubljev.

Pravilno podoba o draginji v sovjetski Rusiji pa dobimo šele, če pomislimo, da dobi delavec za 1 uro dela — 1 rubelj (navadno pa še manj). Torej mora za 1 kg krompirja delati eno uro! (Ce je pri nas krompir po 1 Din kg in dobi delavec vsaj 3 Din za uro dela, si zasluži vendar v eni uri — 3 kg krompirja — v Rusiji pa le 1 kg!)

A vse te številke se pa ne tičejo onih ljudi, ki v velikih ruskih mestih polnijo ponočna in plesna zabavišča. Tu vidiš tovariše, ki so vsi v usnje oblečeni, ki se bahajo s 1000 rubeljskimi bankovci in imajo po 10.000 rubljev v žepu. Njih najljubša zabava je, da spuščajo otroške balončke (eden stane 5 rubljev) z lučko vred pod strop, kjer se razpočijo in popadajo na tla. — Tudi dandanašnji je veliko bogatih Rusov, ki se prav izvrstno zabavajo po razkošnih zabaviščih, a za delavca, ki ima 35 rubljev na teden, ta zabavišča brez dvoma niso. Zanj so dobre mrke skupne kuhinje, kjer se vse kadri od petrolejskih peči in kjer se ženske venomer pričkajo in kavsajo, kdaj bo katera prišla na vrsto za kuho.

Uncle Sam: Takle sprehod pa ni prav nič prijeten. — John Bull: Ni, ampak zaleže pa le!

Tudi strojno puško je treba napolniti, a ne z bencinom, marveč z vodo, ker so se strojne puške preveč razbelile. Slika je z vojaških vaj v Angliji, iz Devonporta.

Angleška kraljevska krona

Kmalu bodo vzeli angleško kraljevsko krono iz zakladnice v Towerju za kronanje, ki bo drugo leto. Ta krona, ki ji zaradi dragocenosti sploh ni moči določiti cene, ki je posejana z več ko 3000 dragulji, ima na sprednji strani oni veliki rubin, tako zvani »rubin črnega princa«, ki ga je baje dal kastiljski kralj, Pedro Grozni, Črnemu princu Edvardu (1330—1376). Če je bilo to res, tedaj ima »rubin črnega princa« prav grozno zgodovino. Saj je le zaradi tega rubina dal Pedro Grozni umoriti kralja iz Granade in vse njegove viteze, ki so bili pri Pedru v gosteh. V kasnejših spletkah za prestol, ko je Pedro tudi začasno izgubil prestol, se je Črni princ priključil Pedru in Pedro je v zahvalo za pomoč podaril slavni rubin Črnemu princu. Ko je kraljica Elizabeta ponovno pokazala rubin škotskemu odposlancu, čes, da je najdragocenejši kamen njene krone, je še pripomnila, da je rubin »podoben veliki raketni krogli«, s čimer je brzkone hotela reči, da je rubin meteor.

Sicer ima pa krona le malo draguljev, ki bi imeli tako staro zgodovino, ker so v dobi Cromwella prodali ves kraljevski zaklad in so ga šele pozneje iznova nabavili. Omenjeni rubin in veliki safir sta brzkone edina dragulja, ki izvirata iz nekdanjega kraljevskega zaklada. Safir je bil baje vdelan v

prstan Edvarda Spoznavalca in je več rodov počival v njegovi krsti v westminsterski opatiji.

Sedanjo angleško krono so nanovo predelali za kraljico Viktorijo, ker je bila krona, ki so jo nosili njeni davni strici, pretežka za nežno glavico mlade kraljice. Na vrhu krone je jabolko, ki je posejano z diamanti, in malteški križ. Oboje se je odlomilo in padlo na tla, ko so letos v januarju, pri pogrebu kralja Jurija V. imeli krono vrh krste.

Kralj Edvard VII. je dodal kroni še največji demant sveta »Cullinan«, »Zvezda Afrike«; polovica ga je na kroni, polovica pa na žezlu, ki ga drži kralj med kronanjem v roki. Ta demant so leta 1907 Transvalci podarili kralju. A kralj ga je sprejel šele po daljšem obotavljanju in na prigovarjanje princa waleskega, kasnejšega kralja Jurija V.

V towerski kraljevski zakladnici je tudi indijska krona, ki so jo naredili za rajnega kralja, ko je leta 1911 potoval v Delhi. Ondi se je dal s to krono kronati za indijskega cesarja, zakaj angleška krona ne sme nikoli preko angleških meja. Indijska krona, ki je bogato okrašena s samimi indijskimi dragulji, bo spet prišla na dan leta 1938, ko se bo dal sedanji kralj Edvard VIII. v Indiji kronati za indijskega cesarja.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V soboto, 23. septembra 1876.

DOMAČE NOVICE.

— Zadnjič zapečateni »Slovenec« se je po razsodbi deželne sodnije, katero razglasa včerajšnja »Laib. Ztg.«, pregrešil zoper § 300 kaz. post.

— Necementirane posode, tehnične itd. se vsled določbe c. kr. kupčijskega ministrstva in deželne vlade ne smejo prodajati.

RAZNE RECI.

Slovensko slovstvo. Že unidan smo omenili Libor val Burnovih pesem. Oblika je povse pravilna, jezik lep, naglas brez posiljenosti, rima pravilna. Toda velike poetične vrednosti tem pesmam ne moremo pripisovati, ker nimajo izvirnih poetičnih misli in podob, travestirajo sv. pesmi itd.; tudi so vse pesmi narejene po enem kopitu, in to še celo po političnem. Ze Güthe je rekel »politisch Lied, ein garstig Lied«, Libor val Buren pa ima same politične pesmi. Vsaka tretja beseda je »Slovanc« in »Slava«. Domoljubja nam res še dosti manjka, in hvale vredno je mladosno navdušenje za lepšo prihodnost Slovanov, toda manjka nam bolj domoljubnih činov kakor domoljubnih pesem. Ce se v pesmih politični vzori v eno mer zopet in zopet ponavljajo, se jih človek naveliča.

Kakor čujemo, misli tudi znani pisatelj Haderlap en zvezek svojih pesem izdati.

Prepovedan tabor. Praško ces. namestništvo je prepovedalo ljudske tabore, ki so jih

hoteli Srbom na korist napraviti v Pragu, Pfibramu in Kolinu, čes da to nasprotuje nevtraliteti avstrijski.

Če hočete vedeti

Splošno mnenje je, da je naočnike iznašel franciskan Roger Bacon v 13. stoletju.

Človek pojé vsak dan jedil za skoraj trideseti del svoje teže in pojé torej na leto dvanajstkrat toliko, kolikor tehta.

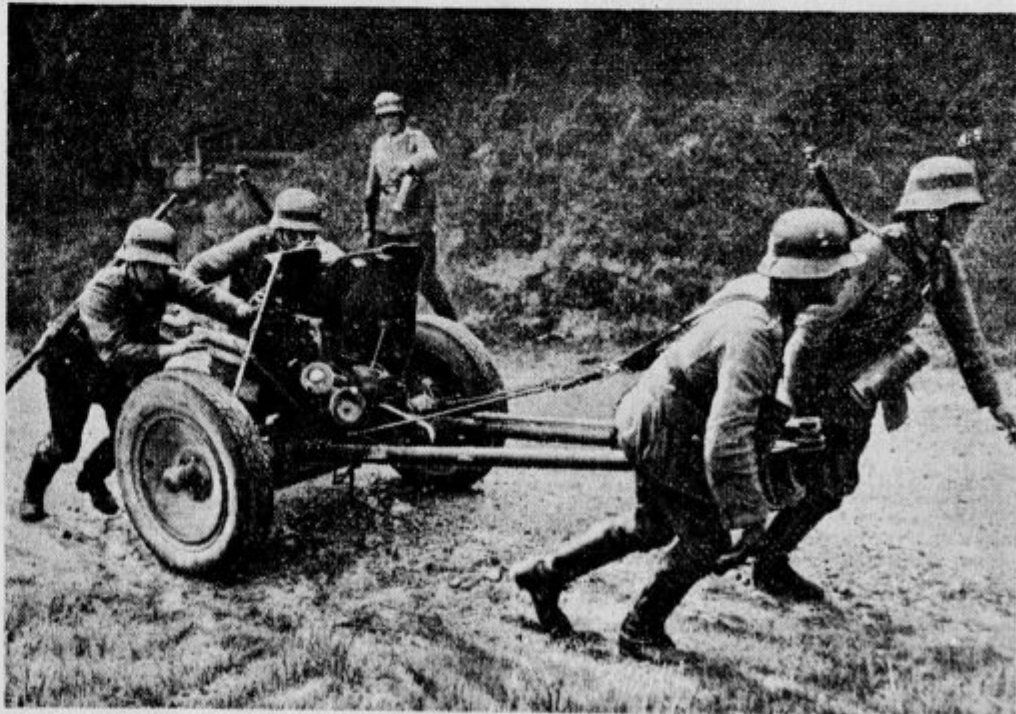
Krava more na dan požreti 50 kg korenja.

Ce je na Sendviških otokih umrl poglavar domaćinov, so vsakemu podložniku izbili prednji zob ali odrezali ušesa.

Obe črtici za »je« (==) sta zdaj stari 380 let. Iznašel je to znamenje za je — neki Anglež.

»Duša draga, če te glava boli, zakaj pa ne daš klobuka z glave?«

Z nemških manevrov lahkega topništva

Bejek Janko, župn. upravitelj:

Prekmurški sezonski delavci

(Dolje.)

Hrana? Hrana daje veleposestvo oz. zbiranje upravniki. Vsak delavec dobi dnevno: 0,80 kg lepe pšenice moka za kruh. Prej so dobivali 0,15 kg krompirja, pa so v juliju dosegli, da je koruzna moka odpadla. Za testenine dobijo 0,20 kg fine moka, krompirja 0,25 kg, fižola 0,10 kg, soli 0,04 kg, masti 0,05 kg, mesa 0,10 kg, jesa 0,02 kg, za čajmbo pa dnevno vsak delavec 15 para. Potom organizacije »Zemaljski savez poljoprivrednih Radnika Novi Sad, sekretariat v Osijeku«, so v začetku julija dosegli zboljšanje. V juliju in avgustu dobi vsak delavec še vsak dan pol litra mleka, krompirja se dodali še 0,10 kg, soli 0,01 kg, za čajmbo so primaknili 20 par in mila sedaj dobijo 0,035 kg. Tudi glede delovnega časa je sedaj malo bolje, delali bodo od 5. do 7. ure. Pa razen julija in avgusta imajo dnevno le eno in pol ure dnevno odmor. Priznali moramo, da je hrana zadostna, sicer ni prvotna, pa glavno je, da delavci ni lačen. Najbolj izdaten je kruh. Pečejo ga vsak dan, razen nedelje in praznika. Na Jasenovcu ga pečejo celo trikrat dnevno, ker imajo premalo peči, pa to daje kuharicam le preveč dela. Kruh imajo delavci vedno na razpolago, vsak ga lahko ob vsakem času dobi, kolikor ga hoče. Na vsakih 30 delavcev je ena kuharica — izmed

naših sezonskih delavk. Kuhinje za delavce in peči imajo povsod na dvorišču. In slabe so, neza-varovane proti vetru, dimu in prahu. Na sliki vidite eno takih kuhinj, ki niti dimnika nima, pa ta ni najslabša. Kuharice imajo dnevne plače 9 Din in nagrade 250 kg pšenice. Seveda služijo in delajo vsak dan ob vsakem vremenu. Delavci dobi-jo mesa malenkost in je jasno, da ga vsak dan ne kuhajo. Gazda se pač zmeni z delavci in po-tekod imajo meso trikrat, drugod le dvakrat tedensko. Dobivajo pa svinjsko, goveje in ovčje me- so, ki ga pa ne marajo bogve kaj. Navadno do- bijo meso ob četrtnih in nedeljah, in sicer golaž. Trikrat tedensko imajo testo (makarone). Juho seveda še posebej. Zvečer pa kako krompirjevo ali fižolovo juho. Za zajtrk imajo navadno pre- žgano juho, zdaj v juliju in avgustu pa mleko. Kakor sem opazil, pri krompirju niso ravno na- tančni, gredo delavci kar sami z voznikom na njivo in ga pripeljejo, kolikor ga pač morejo po- jesti. Jedo navadno zunaj na polju, le večerja je doma. Voznik vozi hrano okrog po njivah, vsi z ene uprave namreč ne delajo skoraj nikdar v eni sami skupini. Vsak delavec ima svojo skledo in žlico, ki si jo zjutraj nese k delu. Opoldne pri- pelje voznik skledo domov, da jih kuharice oči- stijo za večerjo. Miz in stolov seveda tudi v ba- rakah nimajo. Zato posedajo kar okrog kuhinje

in tako jedo. Na sliki vidite naše delavce pri obedu na Sokolovcu, bilo je namreč slabo vreme in so ostali doma. Kuharice imajo tudi dvorja, ki pripravljajo hrano in oskrbuje vse, kar je potrebo- no za kuhinjo.

Tudi za pijačo je preskrbljeno. Delavci med delom in v vročini močno žejajo, denarja za vino nimajo, zato popijejo veliko vode. In v ta namen so določene »vodarice«, ki nimajo drugega dela kot da nosijo vodo iz vodnjaka in režejo kruh, ko delavci dobivajo hrano.

Kamniki

Umrli je najstarejši delavec državne smodnišnice v Kamniku Jurij Končnik. Dočakal je 76 let in je bil 42 let zaposlen v državnem podjetju. Z njim je legel v grob eden izmed dvojice zadnjih čuvajev kamniške smodnišnice, ki so pono- čili čuvali državno lastnino na originalen in tra- dicionalen način, kakor v srednjem veku. Zami- slite si starega moža, z velikimi povešenimi brki, oblečenega v debelo, do tal segajočo bundo, z bi- revolverjem za pasom in telebardo v roki. Če bi ga takole človek srečal ponoči, prav gotovo bi mi- slil, da je zašel v one čase, ko so se mestni ču- vaj napovedovali uro po naših mestih. Tako so stražili vse do leta 1930 na naši smodnišnici in Jurij Končnik je bil dolgo vrsto let zvest čuvaj državne lastnine. V visoki starosti je bil vse do zadnjega še vsak dan na delu, vedno upajoč, da bo kmalu rešeno vprašanje pokojnine, za katero je še v Avstriji nad 20 let plačeval prispevke. Ko ga je pred kratkim bolezen položila na posteljo, je vdano vzdihnil: Zdaj grem pa v večni pokoj. Vedno je še upal, da se mu bo iz Rusije oglašil sin Rudolf, ki se je zadnjič javil iz Moskve l. 1915. Tudi ta želja se mu ni izpolnila. Jurij Končnik je bil veren mož in marljiv delavec, ki ga je cenila tudi pravna tovarna in mu izkazala čast na nje- govih zadnjih poti iz Vrhpolja na neveljsko pokopališče. Pogreba so se večeraj udeležili vsi delavci in uradniki smodnišnice ter vsi častniki s povelji- nikom mesta Kamnika g. podpolkovnikom Pau- novcem. Novjaki pevski zbor je pod vodstvom slo- vana g. Neveljske zapel poslednje žalostinke in žu- pnik najstarejšemu tovarniškemu delavcu v Kamniku. Naj uživa večni pokoj, ki ga v življenju ni poznal! »Legenda o križu ljubnega«. To je naslov tri- dejanke, ki jo je spisal Kamničan g. dr. Igor Vidic in ki jo vprizorijo v soboto ob zaključku tedna Rdečega križa. Delo je miselno zelo globoko in bo brezdvoma zelo ugajalo.

Kako je »višji dvorni uradnik« kupoval vilo v St. Lovrencu na Pohorju

Maribor, 24. septembra.

Veliko pozornost so vzbudile v naši javnosti čudne avanture »višjega dvornega uradnika«, ki je pri Sv. Lovrencu na Pohorju najemal cele apart- mane za neko dvorno damo, ki naj bi v največji diskretnosti v pohorskem letovišču pričakala »ve- seli trepetek« ter kupoval vile in jih plačeval v zlatu. O teh kupčijah smo doznali še naslednje podrobnosti:

V sredo, 16. septembra, popoldne se je oga- sil pri tesarskem mojstru g. Robniku neznani, ele- gantno obložen gospod, ki se mu je predstavil kot višji dvorni uradnik S. iz Beograda. Vprašal ga je, če mu da njegovo vilo v najem. Robnik je odvrnil, da bi vilo rajši prodal, kar je tujec takoj z ve- seljem vzel na znanje. Ogledala sta si vilo od vrha do tal in tujec se je zdelal zelo primerna. Vprašal je za ceno in kar takoj sprejel ponudbo, ki se je glasila na 85.000 Din. Ponudil je plačilo v tujih valutah ter govoril o frankih, dolarjih in funtih. Videč pred seboj tako velkopoteznega kupca se je g. Robnik dogovoril za plačilo v zlatu. Po tem razgovoru se je tujec poslovil ter ob- ljubil, da pride zopet naslednjega dne.

V četrtek je prišel »dvorni uradnik« zopet v Sv. Lovrenc, to pot v spremstvu dveh dam. Eno je predstavil za hčerko glavnega ravnatelja »Plo- vidbe«, za katerega mesetari in kupuje vilo, drugo damo pa je predstavil za svojo sorodnico. V res- nici sta bili obe dami sestrini in doma iz Maribora, le da ju v St. Lovrencu niso poznali. Vsa družba se nato odpravi v vilo, jo pregleda zopet natančno in vsem neverjetno ugaja. Družba se potem poslovi, okrog polnoči pa pride g. S. sam, izmeri vse sobe, da bo lahko čim natančneje poročal gene- ralnemu ravnatelju »Plovidbe«, ki je baje silno ljubezni gospod in govori celo slovenski, kakor tudi njegova »hči«, katero je imel g. Robnik čast spoznati. Sledi nato kupna pogodba, ki jo podpi- šeta obe stranki. Denar bo prinesel direktor plo- vidbe sam v Maribor in sicer iz Dobrne, kjer se mudi na letovišču. Dvorni uradnik povabi g. Rob- nika v Maribor in odpeljeta se oba z avtomobilom. Pogodba se bo uveljavila pred notarjem Novakom. Ko omenja g. Robnik, da tega notarja ne pozna, ima S. hitro pripravljen izgovor, da je notar šele pred kratkim prišel v Maribor. Po prihodu v Maribor sta se oba najprej podala na sodnijo, kjer je S. iskal »notarja Novaka«, pa ga »slišajmo« ni bilo, potem pa sta šla v kavarno. Tam si je S. najprej izposodil od Robnika 300 Din, da se z njimi plača šoferja, zato pa je velikodušno obljubil, da bo sam plačal stroške pri notarju. Šla sta nato še k inženjerju Šlajmerju, katerega je S. naročil za naslednji dan v St. Lovrenc, potem pa je šel S. »telefonirati« v Dobrno po generalnega ravnatelja. Od tega telefoniranja pa ga ni bilo več nazaj in Robnik se je razočaran vrnil nazaj v St. Lovrenc na Pohorju.

V pravi, ki so jo dobile oblasti o »kupčijah« tega pustolovca, je zanimiv poskus prevarne, s ka- tero je skušal ogoljufati kuharico iz St. Lovrenca. Obetal ji je službo kuharice na angleškem dvoru ter bi bil skoraj dobil od nje 8000 Din.

Zvočni tednik z vselejima

V Kipu-Union vrtil pogled obveznega in obli- čajnega zvočnega tednika še nov jugoslovanski zvočni tednik. Naslov tega umotvora je pisec v resnici izpadel, pa nič ne da. Po številnih posre- denih in ponosnih poizkusih lastne filmske produkcije, smo končno doživeli tednik, ki mu s polno pravico kličemo: »Kaj pa je tebe treba bilo!«

Ze itak niso zvočni tedniki, ki so inozemski izdelki, večinoma po vsebini nič posebnega. Pu- stiti jim pa moramo vsaj to, da so tehnično sko- raj vedno dovršeni. Ta naš reprezentativni tednik pa je tak, da ni niti tednik, še manj pa reprezen- tativen; tehnično pa je vprav obupno izdelan. V glavnem naj bi bil po svoji vsebini nekakšna pro- paganda za naš ljubljanski vselejem. Naprej po- vemo, da je od vseh reklam za vselejem ta go- tovo najslabša in skoraj gotovo najdražja. — V uvodu pokaže film nekaj fotografij, ki so jih za razglednice napravili naši ljubljanski fotografi. Te fotografije so tako čudovito montirane, da vi- ditelji naenkrat na platno pet ali šest fotografij nebotičnika od spredaj in zadaj, nato kakih dvaj- set na kup nametanih ljubljanskih spomenikov in končno na eni sliki menda prav vse ljubljanske cerkve. — Za tistih par metrov filma, ki so bili potrebni, da so bile reproducirane te mrtve mo- ntaže, bi se menda vendarle dala napraviti vsaj za spoznanje boljše panoramske slike Ljubljane. Sledijo slavnostni prizori z otvoritve vselejima in obiski najvišjih dostojanstvenikov. Od vselejima samega ni videti skoraj nič. Če pomislimo, da si je ta film izposodil fotografije, v zvočni opre- mi poskanje, glasbo in živijo vzklikanje, tedaj bi si naj tednik še izposodil dobrega fotografa in malo boljše kamero, kakor tisti motor, ki smo ga slišali ropotati na vselejmu ob vseh izrednih primerih. Čudno je le to, da gre tak film v jav- nost. Saj nam je vseeno, kaj bodo rekli Ljub- ljancani, ki poznajo vselejem. Vprašanje pa je, kaj bo ob takem filmu mislil o vselejmu vsak, ki našega vselejima še videl ni. Čeprav je morda ta propagandni film zahteval precej denarja, bo najbolj primerno, da ga spravimo v arhiv. Za drugič pa naj si vsi prizadejemo zapomniti, da var- čevanje pri propagandi ni nikdar na mestu. Se najmanj pa takrat, kadar je za tako propagando treba kupovati mačka v žaklju. Pri nas imamo že nekaj kinoamaterjev, ki so pokazali, kaj znajo. Prepričani smo, da bi ti napravili vse kaj dru- gega; če bi jim bila dana na razpolago ista sred- stva, kakor so bila potrebna za ta naš čudoviti jugoslovanski tednik, ki smo si ga morali najeti menda iz Zagreba. Pa brez zamere!

Trbovlje

Obitniki se gibljejo — ustanovili so si slav- no zadrugo Obri. počitn. dom in bodo gradili pod Križko planino ob novi cesti, ki pelje v Savinjsko dolino. Čevljarji pa ustanavljajo svojo kolektivno zadrugo, v kateri bodo skupno izdelovali vse in prodajali. Na ta način upajo biti kos Bahini kon- kurenci. Dolgo so čakali, da so ubrali edino mož- no pot. Želimo veliko uspeha!

Novi grobovi. Zadnji teden so bili pokopani: Urešič Franc, rudarski paznik v pok., ster 63 let, vsled kapi. — Rudi zastrupljeni krvi je umrla mlada žena Jane Pavla, roj. Fakin, stara komaj 37 let. — 88 let pa je dosegla Levec Ivana, dobra stara mati več znanih Levčevih družin. Za rakom pa je umrla Kerec Marija, voda po rud. name- ščenju, stara 53 let. — Pljučna jetika pa je po- brala 43-letno ženo rudarja, Križnik Antonija, ki zapušča pet otrok. — Rajmari naj sveti večna luč, preostali pa naše sožalje.

Nesreča v rudniku. V jami je v torck večer podsulo rudarja Vonta Ivana. Preceji hudo ga je prizadelo po obrazu in hrbtenici. Zadržal pa ranc niso nevarne. Zdravi se v luk. bolnišnici.

Sport

10 letni jubilej kolesarja Oblaka

Vrhnjski športni klub je eden izmed agilnih podeželskih klubov. Nema lokrat je proslavil svoje ime, ne samo v vrhnjskem okraju, temveč po vsej Sloveniji in državi. Predvsem moramo omeniti njegovo kolesarsko sekcijo, ki jo je klub ustanov- vil pred desetimi leti pod predsedstvom g. Joška Groma. Zbral je lepo število mladih športnikov- kolesarjev, ki so klubu priložili že nešteto lavo- rik. Med vsemi najzaslužnejši in najodličnejši pa je priznani dirkač Janko Oblak, ki praznuje letos skupno s kolesarsko sekcijo desetletnico svo- jega aktivnega športnega udejstvovanja.

Oblak je nastopil za svoj klub že na njegovi prvi dirki takoj po ustanovitvi. 26. oktobra 1926 je SK Vrhnika priredil gorsko dirko Vrhnika—Vrh, in tu je mladi junior dosegel častno drugo mesto. Od tedaj pa se je stalno udeleževal vseh večjih tekem po vsej državi. Njegovi uspehi so bili vedno lepši. L. 1928 si je na do takrat eni najtežjih dirk na progi Ljubljana—St. Jernej (170 km) priboril krasno darilo in II. mesto. Krona njegovega neumornega športnega dela pa je bil uspeh na tekmi za državno prvenstvo l. 1929, kjer si je kot prvi Slovenec priboril naslov državnega prvaka v juniorski skupini. K temu uspehu mu je ob poklonitvi športnikov izrekel pohvalo tudi blagopokojni kralj Aleksander I. — Kot vojak je tekmoval na vojaški kolesarski tekmi Prijedor (Bosna)—Zemun (500 km) ter se plasiral na prvo mesto in osvojil krasno darilo takratnega ministra vojske in moriarice generala Stevana Hadžića.

L. 1932 ga vidimo v Sofiji, kjer je zastopal državne barve na kolesarski olimpijadi z vidnim uspehom. Istega leta se je udeležil 12 urne kolesarske dirke v Crnogorcu pri Zagrebu, kjer je žel lepe uspehe v sprinterskih točkah programa. Na državnem seniorskem tekmovanju je v ostri konkurenci zasedel tretje mesto na progi Grosup-

lje—Višnja gora (4 krat) — 150 km. L. 1934 je na istem tekmovanju na progi Ljubljana—Zagreb v najostrejši konkurenci zasedel II. mesto. L. 1935 se je udeležil 12 velikih tekem, kjer je dosegel 6 prvih, 4 druga in 2 tretji mesti.

Letos je ob močni domači in inozemski kon- kurenci s svojo vztrajnostjo osvojil prvo mesto na mednarodni tekmi Slovenigrade—Celje in nazaj 100 km). Kljub defektu je vozil boljše od znanega avstrijskega rekorderja Gatnika. — Ob priliki zvezne vožnje na Celje, pa je postavil nov rekord na progi Ljubljana—Celje. Najnovejši svoj zelo časten uspeh pa je dosegel preteklo nedeljo, ko je na seniorskem državnem prvenstvu osvojil drugo mesto pred najboljšimi jugoslovanskimi dirkači — olimpijci.

Kot pravi športnik, je moral mnogo žrtvovati. Ne le vse proste ure za trening in izpopolnjevanje. Kolesarski sport je naporen, to ve vsakdo, ki vozi kolo, in zahteva mnogo vztrajnosti, preden so do- seženi uspehi. Ko so ga letos diskvalificirali na kvalifikacijskih tekmah za olimpijado popolnoma brez vsakega vzroka, ni klonil. Pokazal je sedaj na državnem prvenstvu, da bi tudi on spadal v olimpijsko reprezentanco. Toda on se ni pritož- val, ampak se je »maščeval« z novim uspehom, ki je plod dolgega treninga v vročem poletju.

Desetletnico tega vztrajnega športnika bodo proslavili vrhnjski športniki v nedeljo, 27. t. m. ob priliki medklubske dirke Dragomer—Cerknica —Vrhnika. Tekme se udeležijo vsi nacionalni vo- zači Jugoslavije in so številne prijave že dosele. Uverjeni smo, da bodo jubilarita videli zopet med prvimi, kar bo v največji ponos domačemu kraju.

Zasluznemu in vztrajnemu slovenskemu špor- tniku želimo ob priliki njegovega jubileja so mno- go lepih uspehov, ki bodo v čast njemu in sloven- skemu kolesarskemu sportu.

Olimp (Celje): SK Slovan

V nedeljo ob 16 popoldne se vrši prvenstvena tekma na igrišču Slovan v Mostah za Kolinsko tovarno med Olimpom iz Celja in Slovanom. Na nedavnem srečanju med obema tekmovalca je mo- ral sicer Slovan priznati nadmoč Celjanov, kar bo pa sedaj skušal popraviti, posebno še zato, ker se igra za točke.

Predtekma se prične ob 14.30.

Reka: Korolan (Kranj)

V nedeljo, 27. septembra, se bo odigrala na igrišču SK Reke ob Tržaški cesti prvenstvena no- gometna tekma za podvezno ligo med imenova- nima kluboma.

Korolan, ki bi moral v nedeljo igrati z Reko v Kranju, je tekmo odpovedal in se dogovoril z upravo Reke, da se vrši jesenska prvenstvena tek- ma v Ljubljani, spomladi pa v Kranju.

Reka, ki je prošlo nedeljo premagala celjske- ga SK Olimpa s 3:0, in Korolan trbovelskega SK Amaterja z 8:1, jamčita, da bo tekma nad vse zanimiva in napeta. Več izgledov za zmago ima vsekakor Korolan kot rutinski klub, ki igra sedaj že drugo leto v podvezni ligi.

Za Reko je to najtežja naloga in bo morala napeti vse sile, da bo dosegla čim častnejši rezul- tat, saj bo imela za nasprotnika klub, ki ima v svoji sredi igralce, ki so ljubljanski publiki znani iz liginih tekem, kot Starc v голу, Unterreiter v obrambi, Senica v napadu in drugi, ki so bili člani ljubljanskih ligalskih klubov.

Torej, Rečani, pogumno v boj za točke, da ponovno pokažete, da ste med najboljšimi v prvem razredu.

Tekma se prične ob pol 4 popoldne na igrišču SK Reke ob Tržaški cesti.

JUGOSLOVANSKA ZIMSKO-SPORTNA ZVEZA

razpisuje I. kongres zimsko-sportnih delavcev v kralje- vini Jugoslaviji in izredno glavno skupščino.

PROGLAS KONGRESA:

1. Otvoritev kongresa po predsedniku JZSZ.
2. Referat kongresnega odbora.
3. Določitev gradiva sekcijam in njihov izvolitev.
- in sicer:
 - a) mladinska sekcija,
 - b) tehnična sekcija,
 - c) zdravstvena sekcija,
 - d) propagandna sekcija,
 - e) reorganizacijske sekcije.
4. Nadaljevanje kongresa se odgodi na 15. uro, da dovrše sekcije medtem svoje delo. Ob 3 popoldne:
4. Poročila sekcij.
5. Resolucije.
6. Zaključek kongresa.

Jesenice

Odkritje spomenika kralju Aleksandru I. Kakor znano bodo odkrili jugoslovanski izseljenci iz Francije 11. oktobra t. l. spomenik kralju Ale- ksandru pred poslopjem narodne šole na Jeseni- cah. V ta namen se vrše že sedaj obširne pripra- ve, vabijo se razni občinski odbori, organizacije l. dr., da se vabilu pripravljalnega odbora odzove- jo in da se udeležijo v čim večjem številu slav- nosti. Posebno važnost polaga odbor na čim šte- vilnejšo udeležbo narodnih nos, katere utegnejo v veliki meri dvigniti pomen slavnosti. Ker pri- spe ta dan na Jesenice okrog 150 naših rudarjev iz Francije s posebnim vlakom, pozivamo našo ro- doljubno javnost, da sprejme to naše ljudi z ono ljubeznijo in prisrčnostjo, s kakršno pričakujejo oni sami bratskega objema na domačih tleh veli- ke domovine Jugoslavije. Pri sprejemu sodeluje Krekov godbeni zbor. Nadaljnja navodila, name- njena javnosti, kakor tudi podroben program slav- nosti odkritja spomenika bodo objavljena pravo- časno.

Razočaranje in dobra volja. Že ob pričetku priprav za občinske volitve se je na Jesenicah pokazalo, da je šestletno trpljenje pristažev bivše SLS utrpelo na disciplini. Popustili so nekateri in šli za uvoženo robo španske in francoske »jud- ske fronte«. Poleg organiziranih vrst in borcev bivše SLS in JRZ, poleg pravih socialistov, ki so se ločili od levčarjev in poleg nacije bo nasto- pila posebna skupina disidentov bivše SLS skup- no z levčarji in so hlaždevni razgovori že v teku. Na zadnjem sestanku teh disidentov, ki pa jih je le par, so izvolili odbor, ki se bo ponudil levčarjem. Levčarji pa so menda že sklenili, da bodo po- mudbo sprejeli, kar znači to zanje je pridobitev in in se vsakega razdora veselje. JRZ, ki gre na vo- litve sama, bo postavila za nosilca liste Jeseni- čana, saj na Jesenicah že 30 let ni bil župan rojen domačin. Koga pa bo zbral labor »judske fron- te«, ali kako se bodo že nazvali, še ni gotovo.

Občni zbori v Krekovem domu. Te dni bodo v tej pomorni centrali občni zbori delavnih organi- zacij in odsekov. Na vodstva bodo prihajali stari odlični odbori, izpopolnjeni z ljudmi dela in volje.

Klubsko prvenstvo SK Ilirije

Po odredbi JT Zveze bo izvedla teniška sek- cija SK Ilirije na svojih prostorih dne 26. in 27. t. m. interni turnir za klubsko prvenstvo 1936. Za- radi postavitve državne lestvice jakosti se ga mo- rajo udeležiti vsi igralci, ki jih prosimo, da pri- dejo v soboto do 14.30 na igrišče. Prijavnine ni. Sekcijski odbor.

Izlet planincev v novi dom na Komni — priredi SPD v Ljubljani v soboto, 3. in v nedeljo, 4. oktobra t. l. Iz Ljubljane bo vozil avtobus v soboto ob 13 iz Tavernejeve ulice do Savice, kamor prispje okrog 19. ure. Po prihodu takoj vstop v Dom na Komni — le dve uri prijetne hoje —, kjer bo preskrbljeno za preno- čišče izletnikov. V nedeljo zjutraj polnočno, ali izlet v kočjo pri Triglavskih jezerih ter povratek preko Ko- marne k Savici, ali vzpon na Bogatin, ali izlet do Črnega jezera ter sestop k Savici preko Komarce. — Izletniki si lahko poljubno izberejo točke, ki jih hočejo obiskati. Odhod avtobusa bo v nedeljo ob 18. uri od Savice, prihod v Ljubljano okrog 21. Prijave za pri- jeten jesenski izlet sprejema pisarna SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-1. Število sedežev v avtobusu je omejeno, zaradi tega hitite s prijavitvami.

Tenistični vlak vozi v vse smeri iz Ljubljane redno do 3. oktobra t. l. Za posetitelje Gorjanske se ne razpolago ob nedeljah in praznikih stare vlaki v časi od 8. do pol 8. ure zjutraj. Planinske postojanke SPD so lo nedeljo se vse redno oskrbovane. Planinci naj izrabijo krasne jesenske dneve za poset planin, preden se pokrijejo z bele snežno odejo. Od ponedeljka, dne 29. sept. dalje bodo zaprte: Krekova koča na Ratitovec, Aleksandrov dom, Vedenikova koča in Češka koča. Ob sobotah in nedeljah bodo oskrbovane od 29. sept. do 30. oktobra Orožnova koča na Crni Prsti, Čojzova koča in koča na Kamniškem sedlu. Dne 3. oktobra se zapro: koča pri Triglavskih jezerih, Triglavski dom na Kre- daniel in Spodnja koča na Golici. Dne 12. oktobra bo zaprt Aljažev dom in 30. oktobra Stančičeva koča. — *

ASK Primorje (lahkotletska sekcija). Na mlinskem SK Korotanu, ki ga priredi isti v nedeljo, dne 27. t. m. na Stadionu SK Planja, imajo nastopiti slednji tekmovalci: Valhtar, Trost, Zagar, Tomine, Zolgar, Po- tokar, Adamac, Pivec Lad, Možina, Nabernik, Renčelj, Majer, Bolavcar, Skaza, Weib, Sešteršič, Slapar, Ce- zar, Tesar, Korje, Putinja, Pogoršek, Kosce, Baloh, Slanina, Kufelj, Šerše, Ravnik, Pečenko Barle, Zargard, Stojković, Svajcar, Ribičič, Kulakov, Nenavedeni, ki bi na tudi želeli nastopiti, naj se javijo pred začetkom tekmovanja tleh, vodji g. Samcuin. — Discipline, v katerih bodo atlet. tekmovali, bodo objavljene v petek na deski v garderobi na igrišču. — Opozorjamo na obveznost udeležbe.

ZSK Hermes. Seja centralnega odbora se vrši danes, v petek 25. sept. v klubskih prostorih — bivša mlinska polog Nabavljajne zadruge v Siskli — ob pol 8 zvečer. — Vsi občinski se opozarjajo na dolžnost ude- ležbe pri seji centralnega odbora in prosim točnosti! Tajnik.

SK Slovan. Danes ob 20. uri obvezen članski se- stanek. Jankovič, Thuma in Stojanovič sigurno. Kdor je določen, da dobi nove čevlje, naj bo točen. Važno zaradi nedeljskih tekem.

Ker je levčarjem uspelo vrniti v katoliške slo- venske organizacije nekaj svojih ljudi, bodo de- lavci tudi čistili, ker more v vodstvu Krekove pro- svetiti biti le oni, ki čuti katoliško in slopa po uko- reninjeni poti delovnega poštenega slovenskega naroda za dosego gospodarskih, prosvetnih in po- litičnih ciljev slovenskega ljudstva.

Naznanila

Ljubljana

1 Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrseva cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

1 Kino Kodeljevo igra danes in jutri ob pol 9 veseloigra 4N. Visočanstvo — postrošček in »Popolno olimpijado 1936«.

1 Društveni izlet Satezljanske prosvete na Kodel- jevem. V nedeljo, 27. sept. ob 3.25 polhitimo k Mariji na Znanca. Gori bomo imeli ob pol 9 sv. mašo, v nami gre naš duh. vodja g. St. Temlin. Kosilo po 6 Din ali 10 Din na razpolago v Čatežu.

Vič, Drevi ob 8 bo redni letni občni zbor Katol. slop. prose. društva Vič v dvorani Društvenega doma na ginecch za volitvijo novega odbora. Člani naj pri- neseno s seboj članski izkaznico.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Petek, 25. septembra: Zaprti.
Sobota, 26. septembra: »Za narodov blagor«. Red A.
Nedelja, 27. sept.: »Kralj Lear«. Premierski abonma.

OPERA — Začetek ob 20.

Petek, 25. septembra: Zaprti.
Sobota, 26. septembra: »Matija Gubec«. Krstina pred- naja opera za premierski abonma.
Nedelja, 27. septembra: »Pod to goro zelena« izven. Cene od 36 Din navzdol.

Poizvedovanja

Izgubila so je zlata zaposlna ura 22. t. m. zvečer od Linhartove ceste do Kolinske tovarne. Pošten naj- ditelj naj jo odda proti dobri nagradi: Dravska c. 12.
Zatekel se je nemški kratkodlak pes. Dobi se pri Marinku, Prislogna ulica 7.

Tinček in Tonček v Atlantidi

165.

Tinček se seznani s centavri.

Na te besede je Tinček stekel ven, se odločno postavil pred skrivnostni stroj in zavrtel kazalec. Zapiskalo je, zabobnelo — in Tinček je bil že v tisti neskončno daljni, sivi davnini, ko so še živeli centavri. To so bila prečudna bitja, napol živali, napol ljudje. Zgornji del telesa jim je bil človeški, spodnji del pa je bil za las podoben konjskemu telesu. Oglejte si jih na sliki, pa recite, če niso to res od sile čudna in smešna bitja!

»Torej takšni so centavri!« je rekel Tinček, ko si je z zanimanjem ogledal dva, ki sta mu pripekotala nasproti. To sta bila mož in žena. Mož je imel namesto klobuka ali čepice okoli glave ovit pisan trak, žena pa je imela tako krasne lase, kot jih imajo samo vile.

Da bi se jima prikupil, je Tinček segel v žep, privlekel iz njega dva koščka sladkorja in prijazno rekel:

»Dovolita, da vama ponudim tole malenkost.«

»Hvala lepa,« je odkimal centaver. »Sladkor škoduje zobem, nočeva si jih pokvariti!«

»Odkod pa si, dečko?« je pobarala centavrova žena. »Takihle čudnih bitij še nikoli nisem videla.«

»Jaz pa takšnih ne, kot sta vidva,« se je odrezal Tinček. »Prihajam od zelo daleč. Od tamkaj do semkaj je več tisoč let hoda.«

»Ni mogoče!« sta se čudila centaver in njegova žena.

»Sedi name, te ponesem na kratek sprehod!« je prijazno dejal centaver, ko so se dovolj nagovorili in nakramljali.

»O prostim!« se je razveselil Tinček in moško sedel centavru na hrbet.

Zahvala

Za iskreno izraženo sožalje ob nenadni, težki izgubi, ki me je zadela s smrtjo moje predobre žene, gospe

Marije Klavs

učiteljice v Vel. Gabru

ter za darovano cvetje, mnogoštevilno spremstvo na poslednji poti, poslovilno petje in nagovor, se vsem najtopleje zahvaljujem.

Stična, dne 22. septembra 1936.

Stefan Klavs.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentovnanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petinast vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Hlapca

dobrega voznika, poštenega, sprejemnega. Vprašati v trgovini Kovina, Zaloška cesta 3, Moste, b

Poslovdjio

veščega za moj kamnolom v Budinsčini isčem. Ponudbe z opisom dosejanega poslovanja je poslati na: Antun Res, Zagreb, Praska ulica 8, (b)

Viničarja

ki se razume tudi na vrtarstvo, z ženo, rabimo za 15. oktober t. l. Stalno mesto, dobra plača. V poštov pridejo samo z dobrimi in dolgoletnimi spričevall. Ponudbe z navedbo točnega naslova pod 44273 na Publicitas, Zagreb. (b)

Objave

Obžalujem

kar sem izrekla o Mih. Raketu. — Marija Kraj, Novo mesto. (c)

Stanovanja

ISCEJO:

Opremljeno sobo

s kuhinjo isčeta za 1. ali 15. oktober mlada zakonca. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »400«/14099.

Posestva

Lepo hišo

z večjo delavnico in velikim vrtom v Domžalah, kakor tudi lepo hišo z delavnico in velikim vrtom na Javorniku ob državni cesti — ugodno prodamo. Vzamejo se tudi hranilne knjižice. — Vprašati pri Društvu posestnikov, Ljubljana, Savelandrova 6. (p)

Kupimo

Smrekovo skorjo in ježice

kupujemo. Ponudbe na: Bondy, Marton i drug d. d., Zagreb, Martićeva 8.

Skobelnik

kupimo. Oferte pod »Skobelnik« št. 14120 upravi »Slovenca«. (k)

Razno

Davčne pritožbe,

prošnje za odpis i. t. d.: Davčna poslovalnica — Ljubljana, Selenburgova 7/I. (r)

Prodamo

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izbiri dobite poceni pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo paketi

pri Iv. Schumi Dolenjska cesta Telefon 45ev. 2951

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri trdniki Kari Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Kolesa

pred koncem seziije po izvenkonkurenčnih cenah! Vsi v Novo trgovino! Tyrševa 36. (l)

Staro železo

stare kovine: baker, cink, medenino itd. kupujejo po najvišjih dnevnih cenah Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

„Slovenčeva“ podružnica

Ljubljana, Tyrševa cesta

(palača Poštni dom)

Kupujte pri naših inserentih

Fani Gaspari javlja v svojem in v imenu sorodnikov, da je po težkem trpljenju umrl njen ljubljani oče, gospod

Valentin Wurzer

Pogreb je bil v torek, dne 22. t. m. na farnem pokopališču v Svečah, kjer se je brala tudi sv. maša zadušnica.

Bistrica v Rožu - Ljubljana, dne 22. septembra 1936.

Žalujejoči ostali.

Umrla nam je danes po dolgi in mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere naša ljuba mati, stara mati in teta, gospa

Uršula Orehovc

v 87. letu svoje starosti.

Pogreb blage pokojnice bo v petek, dne 25. septembra ob 4 popoldne iz mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Celje, Graz, dne 24. septembra 1936.

Žalujejoči otroci in ostalo sorodstvo.

Naznanjamo vsem sorodnikom in prijateljem tužno vest, da nas je danes, previdena s tolažili sv. vere za vedno zapustila naša nadvse ljubljena soproga, dobra mama, teta, gospa

Ivana Pretnar

roj. Komatar

trgovka in posestnica

Pogreb blagopokojne se bo vršil v soboto, dne 26. septembra 1936 ob 4/3 popoldne iz hiše žalosti, Celovška cesta št. 60, na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 28. septembra 1936 ob 4/7 zjutraj v cerkvi sv. Frančiška v Spodnji Šiški.

Brez posebnega obvestila.

Ljubljana, dne 24. septembra 1936.

Žalujejoči ostali: Josip, soprog, Dr. Mirko, Stanko, Ivan, sinovi — ter ostalo sorodstvo.

Alja Rahmanova:

63

Tovarna novega človeka

Roman.

Zdravnik je napisal imena teh ljudi. Tedaj se je spomnil še tovariša Vladimirova, na katerega je bil že dlje časa jezen, ker ni storil nobenih korakov, da bi ga rešil iz ječe. In ker je bil že pri tovarišu Vladimirovu, je pripisal še ime hišne pomočnice Jelizavete, ki mu je napolnila peč s smetmi.

»No dobro,« je dejal preiskovalni sodnik, ko je vzel v roke papir. »Imenovane osebe bomo povabili in jih z vami soočili!«

Neobičajen posmeh je zaigral na ustih preiskovalnega sodnika; kot bi se ne mogel vzdržati, je siknil:

»Strahopetec!«

Muke v ječi in težka vest pri pisanju izsiljene izjave sta uničili zadnji ostanek zdravnikove odporne sile. Ko pa je začel iz ust preiskovalnega sodnika to besedo, se je onesvestil. Na nosilnici so ga odnesli v celico, po kateri je v zadnjih urah tako hrepenel.

Komaj so ga položili na njegovo leseno ležišče, že se je v curkih pričela iz njegovih ust cediti kri. Jetniški zdravnik, ki so ga poklicali, je skomignil z rameni in dejal, da ni nobene pomoči več.

Doktor Krasnov je umrl, ne da bi se bil zavedel — toda njegova izjava je živela dalje. Se isči večer je dal preiskovalni sodnik vse navedene osebe postaviti pod nadzorstvo. Samo ime tovariša Vladimirova je izbrisal, zakaj ta vendar ni mogel spadati med te ljudi!

24.

Tamara je ves dan nepremično ležala v postelji in skrivala glavo pod odejo. Neznosno jo je bolela, toda ni si upala pomoliti jo ven iz strahu, da bi kdo mogel videti njen obraz. Krčevito je prisluškovala vsakemu

glasu, ki je prekinil tišino, in misli so se ji neprestano z neprijetno brzino in napetostjo podile po možganih.

Kam so te misli tako nemirno, tako mrzlično hitele? Česa so iskale?

Če bi mogla verovati v Boga, so ji dejale, bi z lahkoto kljubovala temu groznemu, vrtnčastemu viharju, ki tako neusmiljeno trga vse cvetove mojega življenja. Ampak te vere ne morem najti! Privzgojili so mi čut za lepoto in v srce so mi vsejali moralne zakone. Toda vse to me ne more rešiti strašnega spoznanja, da je vse moje življenje popolnoma brez koristi in nesmiselno. Vera v Boga je res zelo pametna, vprav genijalna ideja, toda jaz sem premalo naivna, da bi se ji mogla predati. Čudovita pravljica, sladka uspavanka za ljudi, ki si ne vedo razlagati svojega zla in nesreče na tem svetu. Samo pravljica za otroke, za razumnike ne! Vem, da je vse moje trpljenje prazen nesmisel, ki ne koristi nikomur na svetu, niti meni, niti komu drugemu, in vem tudi, da se s smrtjo vse konča in pogrezne v nič. Vem, da sem sama v življenju in sama v smrti, da ne bom nikdar mogla zaznati resnice in smisla svojega trpljenja, ker ga ne jemljem nase kot križ, ki mi ga nalaga neki bog. Oh, ko bi le živel ta bog, da bi mogla verovati vanj, kako drugače bi bilo vse!

Vedno neznosnejša je postajala bolečina, ki je vrtala v Tamarini glavi...

Na dvorišču je pričel lajati pes in ni hotel več nhati. Strašno neprijetno je odmevalo njegovo tuljenje skozi noč.

»Zakaj neki ta pes tako grozno tuli?« se je vprašala Tamara. »Ljudje menijo, da naznanja požar ali pogreb. Zakaj naj bi bilo temu tako, tega ne morejo povedati!«

Toda Tamara se je zdela, da sedaj razume, zakaj pes tako tuli; žival hoče pač izraziti prav isto, kar je drgetalo v njeni duši: brezdani, neznosni strah pred živ-

ljenjem, v katerem je vse tako nesmiselno, nerazumljivo, tako neizrekljivo tajinstveno...

Vedno huje in grozotnejše je donelo zamolklo pasje lajanje skozi noč in Tamara se je zazdela, da je prevzelo žival isto čustvo zgražanja kot njo, zgražanja nad krvočelnimi, ravnodušnimi očmi življenja...

Tamara je smuknila še globlje pod staro, raztrgano odejo, a rešitve tu ni našla. Še vedno so strmele vanjo velike, mrzle, steklene in strašne oči, oči življenja, ki ne pozna ne začetka ne konca, ne pravice ne krivice, ne laži in ne resnice, ki ne pozna nobenega izmed bitij, ki jih poraja in ubija...

Tamara je vedela, da ni rešitve pred temi očmi, ne za psa in ne zanjo. In sedaj je spoznala, da pred njimi sploh ni rešitve nikdar in nikjer razen v svetli, ogrevajoči veri v Kristusa, po katerem je tako hrepenela, pa ni mogla najti poti k njemu...

25.

Tovarišu Vladimirovu se je vračalo zdravje le počasi. Telesno je bil sicer še zelo šibak, toda njegove misli so delovale z veliko napetostjo. Tanja ga je po končanem poslu vsak dan obiskovala in presedela cele ure ob njegovi postelji. Čas, ki ga je prebil sam, se mu je zdel neskončno dolg.

Takrat je listal po svojih zvezkih, ki si jih je prihranil iz mladih let; toda ni še mogel dobro brati in miselna zveza mu je prihajala le prav počasi. Hitro se je utrudil. Vendar je bilo v njem nekaj, kar ga je vedno znova vzpodbujalo in ga sililo k temu, da je obdajal vse z refleksijami. Danes je naletel na beležke, ki si jih je napravil na nekem filozofskem predavanju, in našel je besede J. St. Mills-a, trikrat debelo podčrtane z rdečim svinčnikom: Človek, ki ga vodi ideja, je močnejši od deset in devetdesetih onih, ki jih vodijo interesi. Dolgo je strmel v te vrstice in misel je lovila misel.